

NUMMER 01 2026

FLYGVAPENNYTT

NATOINSATS PÅ ISLAND

Historisk incidentberedskap

COLD RESPONSE

Snabbtankning av finska stridsflyg

ARCTIC SENTRY

Flygbasjägarna på Grönland

AURORA 26

Årets största övning

BILDEN

Kronprinsessan Victoria genomförde under hösten delar av sin militära utbildning i Flygvapnet. Då fick hon bland annat flyga Jas 39 Gripen.

Foto: Jesper Sundström

MÖJLIGHET TILL REFLEKTION

Vi är nu halvvägs in i vårt jubileumsår. Det är ett jubileum som kommer i rätt tid. I en föränderlig omvärld och under hög reformtakt ger det oss möjlighet att tillsammans stanna upp en stund, blicka tillbaka och fundera över varifrån vi kommer, var vi befinner oss och vart vi är på väg.

Samtidigt som vi firar befinner vi oss i en tid med högt tempo, stora förändringar och många samtidiga krav. Omvärldsläget kräver att vi levererar här och nu, samtidigt som vi fortsätter utveckla framtidens flygvapen. Det är krävande för oss alla och det märks i verksamheten.

Men jag ser också hur mycket som faktiskt åstadkoms. När jag möter er som varje dag utbildar, utvecklar och löser uppgifter blir det tydligt vad som utgör vår verkliga styrka: Människorna och vårt sätt att arbeta tillsammans.

Under Aurora var det tydligt för mig. Jag såg människor och grupper som tog fullt ansvar och fortsatte att lösa uppgiften trots oklara lägen, sena och omfattande ändringar, högt tempo och långa dagar. Krigsförband som anpassade sig till läget, utvecklade teknik och taktik och fortsatte framåt även när allt ännu inte var på plats. Det gjorde starkt intryck på mig och gjorde mig både stolt och trygg. Kanske

är det också där den tydligaste kopplingen mellan de första hundra åren och nästa hundra år finns. Flygvapnet har aldrig stått stilla. Varje generation har mött sin tids utmaningar och utvecklat verksamheten utifrån sina förutsättningar. Det gäller även oss.

Det är därför jubileumsåret betyder mer än bara firande och arrangemang. Det ger oss möjlighet att se den långa linjen – vad tidigare generationer byggt upp och vad vi nu har ansvar för att förvalta och utveckla vidare.

Det vi gör under vår tid i Flygvapnet kommer att spela roll långt efter vår egen tid. Det finns all anledning att känna stolthet över det flygvapen vi tillsammans fortsätter att bygga.

Tack för det ni gör för dagens och framtidens flygvapen. Jag ser fram emot att fortsätta fira tillsammans med er under året. Vi ses på hangarfesten!

Flygvapenchef, Jonas Wikman

INNEHÅLL

SOUTH DAKOTA AIR NATIONAL GUARD	6
NEW YORK AIR NATIONAL GUARD	8
FLYGDAGARNA.....	10
NORDIC AIR POWER.....	11
NYA FÖRBANDSCHEFER	12
FÖRSVARSMAKTENS FÖRSTA OPERATIVA SATELLIT MOT OMLOPPSBANA	14
PÅ NY POST.....	16
FLYGVAPNET I BILDER	18
VINTERUTBILDNING	19
MILITARY WORKING DOG NORDIC TRAINING SYMPOSIUM	20
COLD RESPONSE	22
SVERIGE I FRAMKANT	28
UPPDRAGSSPECIALIST GJORDE SKILLNAD.....	29
NATOINSATS PÅ ISLAND.....	30
ARCTIC SENTRY PÅ GRÖNLAND	36
FRANSKT BESÖK PÅ F 16	40
AURORA 26.....	42
MATERIEL	46
FÖRVALTAREN	49
HACKATON MED EXPERIMENTKONTORET.....	50
INSÄNDARE	51
PERSONALINFORMATION.....	52

REDAKTION

Kontakt: flygvapennytt@mil.se

Ansvarig utgivare: Niclas Magnusson

Redaktörer: Therése Åkerstedt och Josephine Björk

Layout & tryck: Grafisk produktion

Baksida: Fotograf Hannes Holmström/Försvarsmakten

FLYGVAPNET 100 ÅR

- 23–26 JUNI**   **ALMEDALSVECKAN GOTLAND**
Markutställning och flyguppvisning av JAS 39 Gripen och Helikopter 16 under Almedalsveckan.
- 1 JULI**   **FLYGVAPNETS OFFICIELLA 100-ÅRS DAG**
Kransnedläggning vid flygmonumentet vid Karlaplan, högvakten och en stor överflygning med nutida och historiska flygplan. Konsert i Kungsträdgården.
- 22–23 AUGUSTI**   **FÖRSVARSMAKTENS FLYGDAG**
Helikopterflottiljen i Linköping.
- 19 SEPTEMBER**   **JUBILEUMSKONSERT**
Stockholms konserthus.

FLYGVAPNET 1926–2026

JUBILERAR MED FRIMÄRKEN

PostNord har tillsammans med Flygvapnet lanserat en kollektion frimärken med anledning av 100-årsjubileet. Frimärkena, delas ut till värnpliktiga, via alla soldathem, men kan också köpas genom PostNord.

Den 7 maj fanns Flygvapnet representerat av ställföreträdande Flygvapenchef, Niclas Magnusson, vid släppet av de frimärken som lanseras i och med firandet av Flygvapnet 100 år. Niclas höll ett föredrag inför samlarna om Flygvapnets verksamhet då, nu och i framtiden. Intresset för verksamheten var stor och det ställdes frågor om allt från vad som händer under jubileumsåret till kvinnliga stridsflygloter.

På Flygvapnets sociala medier kan du se en film om frimärkena. Vill du köpa dem finns de hos PostNord.

På bild designern Henrik Karlsson.

AMERIKANSKT FÖRBAND INSPIRERAS AV RÖRLIG KLARGÖRING

I mars fick Blekinge flygflottilj besök av South Dakota Air National Guard i syfte att fördjupa samarbetet mellan förbandens flygunderhålls- och logistikdelar. Höjdpunkten på besöket blev en tur till Kalmar för att se värnpliktiga utföra rörlig klargöring.

Det var framförallt flygunderhållspersonal och logistikter från 114th Fighter Wing från South Dakota Air National Guard som besökte Flygteknisk bataljon på F 17 inom ramen för State Partnership Program, SPP. Syftet var att utbyta erfarenheter inom underhålls- och logistikfrågor, samt fortsätta det samarbete som inleddes i höstas.

– De amerikanska besökarna var framförallt intresserade av hur vi löser första linjens logistik och hur vi arbetar med vårt rörliga koncept. Därför besökte vi Kalmar för att visa hur värnpliktiga flyg- och hjälpmekaniker utför rörlig klargöring, säger Christian Mattisson, kompanichef för 21:a flygunderhållskompaniet på F 17.

Rörlig klargöring medför flexibilitet

Rörlig klargöring innebär att ett stridsflyg kan landa och göras redo att lyfta igen från en tillfällig plats än den ordinarie basen. Fördelen med rörlig klargöring är möjligheten att operera flexibelt och nära insatsområden. I Kalmar fick de värnplikti-

ga visa hur de på kort tid kunde tanka och ladda Jas 39 Gripen med ammunition, samt utföra service och kontroller innan planet lyfte igen.

Fanjunkare (U.S. Air Force Master Sgt) Justin Murphy från 114th Aircraft Maintenance Squadron tyckte det var intressant att följa de värnpliktigas arbete.

– Vi vill få förståelse för processen bakom svenskarnas rörliga klargöring och kunna ta hem goda idéer att implementera i vår verksamhet. Vi klargör våra F-16 vid gående motor, medan svenskarna är effektiva på att stänga av motorerna och köra fram fordon till flygplanen, säger han.

Han noterar även en annan skillnad mellan nationernas flygunderhålls- och logistikdelar:

– I Sverige är kompetensen hos individen bredare – alla kan göra allt – och det bygger på många års utbildning. Hos oss har varje individ mer specifika kunskaper och får jämförelsevis kortare utbildning, säger han.

Utbyte av erfarenheter

Både Justin Murphy och Christian Mattisson ser positivt på det fördjupade samarbetet och hoppas på att kunna observera varandras övningar framöver för att utbyta fler erfarenheter. Flygteknisk bataljon på F 17 har bland annat börjat undersöka möjligheten att beväpna flygplan vid gående motor och enligt Christian Mattisson finns det fler idéer att inspireras av:

– South Dakota Air National Guard har många deltidsanställda som gör uppdrag och utbildningar i perioder. Det skulle vi kunna använda gällande våra värnpliktiga för att behålla kompetensen även efter avslutad värnplikt, säger han.

Av: Caroline Åkeborn

FAKTA:

South Dakota Air National Guard (SD ANG) är en del av USA:s flygvapenreserv. Baserad på Joe Foss Field i Sioux Falls, opererar enheten främst med F-16 Fighting Falcon. De genomför både federala uppdrag världen över och stöttar delstaten vid kriser i hemlandet.

AMERIKANSKT FÖRBAND STÄRKER SAMARBETET MED BLEKINGE FLYGFLÖTTILJ

I mitten på januari landade återigen New York Air National Guard på svensk mark för att fördjupa samarbetet med Blekinge flygflottilj. På agendan stod rekognosering av lämpliga områden att kunna operera från under aktivitet i Östersjöområdet, vilket kan gynna Nato.

Det var 106th Rescue Wing och enheten 102nd Resque Squadron, samt specialistenheten 125th Oregon Air International Guard Special Tactics, som besökte flottiljen för att fortsätta samarbetet som inleddes förra året inom ramen för State Partnership Program (SPP).

Emil är kompanichef för flygbasjägarkompaniet på F 17 och kontaktperson för det amerikanska förbandet. Han menar att besöken vid F 17:s baser i Ronneby, Hagskult och Visby har varit framgångsrika:

– Vi fått ut faktiska undersökningsplatser och har fortsatt bygga för att kunna ge-

nomföra gemensamma aktiviteter. Samtidigt har vi stärkt relationen mellan 102nd Rescue Squadron och F 17 som helhet, då flera enheter från oss har varit inblandade för att undersökningarna ska kunna genomföras adekvat.

– De amerikanska specialisterna har

kunnat rekognosera drop zones för släpp av utrustning och passagerare, landing zones och möjlighet att genomföra FARP, säger Emil.

Momentet FARP (Forward Air Refuelling Point) är en slags framflyttad underhållsplats. Det innebär att vid de rekognoserade platserna kan det amerikanska transportplanet HC-130J landa med drivmedel i tankkapslar för att tanka bland annat Jas 39 Gripen, samt andra stridsflyg och helikoptrar inom Nato. Momentet är tidsbesparande vid militära aktiviteter, istället för att behöva återvända till huvudbasen för att tanka eller

transportera drivmedel i lastbilar.

Efter godkännandet blir detta de första FARP i Sverige som alla amerikanska vapengrevar kan nyttja, vilket stärker Natos förmåga i Östersjöområdet.

Överstelöjtnant Richard Bloom från New York Air National Guard menar att besöket har uppfyllt alla förväntningar och blickar nu framåt:

– Nästa steg är att arbeta för ytterligare ett fördjupat samarbete med våra svenska partners. Vi skulle vilja komma tillbaka i sommar för att se om det finns möjlighet för New York National Guard att genomföra en övning i Sverige till-

sammans med olika svenska enheter.

– Vi är glada över att Sverige har gått med i Nato eftersom det tillåter att vi samarbetar för att beskydda och försvara varandra, och förhindra hot mot den europeiska kontinenten, säger Richard Bloom.

Även Emil ser fram emot att det långsiktiga samarbetet fortsätter.

– Vi hoppas kunna åka över till USA i vår och fortsätta skicka personal under hösten. Vi siktar på att genomföra en större gemensam övning år 2027, säger han.

Av: Caroline Åkeborn

STORT INTERNATIONELLT INTRESSE FÖR FLYGDAGARNA

Intresset för flygdagarna på Malmen har fått en flygande start – inte minst internationellt. Redan en vecka efter att anmälan för spotters öppnade hade över 400 personer från hela världen anmält intresse för att delta.

Någon månad senare var den siffran uppe i över 700. Detta kan jämföras med cirka 60 spotters i samband med flygdagarna 2016.

– Det gick väldigt fort. Redan första helgen såg flygintresserade runt om i världen att anmälan låg ute på Forsvarsmaktens hemsida, och informationen spreds snabbt via forum och nätverk, säger major Paul Ramén, projektledare för flygdagarna.

Alla kommer dock inte nödvändigtvis kunna tas emot som ackrediterade spotters.

- Vi kan behöva göra ett urval beroende på till exempel om man representerar ett företag eller är privatperson. I vissa fall kan det bli aktuellt att hänvisa till ordinarie publikplatser. Men det råder ingen tvekan om att intresset är enormt.

Intresset för flygdagarna märks även i andra internationella sammanhang, bland annat i form av researrangörer som satt ihop särskilda flygdagspaket med boende och besök på Flygvapenmuseum. Det är även runt 30 utländska journalister som har ansökt om ackreditering till evenemanget.

Arbetet med flygdagarna pågår för fullt och projektet engagerar allt större delar av flottiljen. Fler och fler bitar börjar falla på plats i form av exempelvis deltagare i flyguppvisningen och utställningen på marken.

– Det här är inte bara en viktig operation för flottiljen, utan för hela Flygvapnet – och Nato – i stort. Det kommer att kräva en rejäl arbetsinsats, men vi kommer att vara riktigt nöjda efteråt för någonting sådant här fint har vi inte visat upp tidigare, säger Paul Ramén.

Den största utmaningen just nu är dock inte det internationella intresset – utan logistiken.

– Att få hit folk och få hem folk på ett bra sätt är den största utmaningen för operationen. Vi måste få Linköpingsborna att förstå att alla ska komma hit, men att de ska lämna bilen hemma, säger Paul Ramén.

Text: Per Neckman-Åhlin Foto: Jesper Moldvik.

FEM NATIONER

ETT ENAT LUFTFÖRSVAR MED NORDIC AIR POWER

Nordic Air Power är ett samarbete mellan de nordiska länderna för att kunna verka tillsammans på alla konfliktnivåer, även i vardagen. I centrum står Nordic Division, där länderna samarbetar sida vid sida i CAOC Bodö – Natos luftoperativa centrum i Norge.

CAOC Bodö etablerades i oktober 2025 med syfte att öka Natos förmåga till att leda luftoperationer i alliansens norra region. På samma plats har även Nordic Division inrättats som en unik organisation till vilken samtliga nordiska länder bidrar med personal och specifika kompetenser.

Här koordineras luftoperationer över hela Norden, både i fredstid och vid kriser, och man säkerställer att man kan genomföra gemensamma insatser även innan Nato aktiverar Artikel V.

Från början lades stor vikt vid att integrera tekniska lösningar, metoder och kulturförståelse för att skapa ett arbetsklimat där olika länder kan fungera tillsammans, effektivt och utan större hinder.

– För att realisera Nordic Air Power måste konceptet genomsyra verksamheten i samtliga nordiska flygvapen. Det är inte något som enbart Nordic Division arbetar med, utan kräver förståelse, engagemang och initiativkraft hos samtliga medarbetare, säger överste Jörgen

Axelsson, chef för Nordic Division.

Nordic Division styr arbetet inom Nordic Air Power (NAPC) med en tydlig vision; de nordiska flygvapnen ska agera som en enhet, samtidigt som de är fullt integrerade i Natostrukturen. Personalen sitter med flera roller samtidigt.

– De som arbetar här representerar sitt eget land, samtidigt som de är en del av Nato och en del av det nordiska samarbetet, förklarar Axelsson.

För generalmajor Tron Strand, som är chef för CAOC Bodö, så handlar det nordiska samarbetet både om tekniska lösningar och operativ förmåga.

– Det är väldigt viktigt att kunna ha ett sömlöst övningsområde i alla nordiska länder, och att verifiera att vi gemensamt kan kommunicera och genomföra operationer på ett tryggt sätt, säger han.

Nordic Division består av två till tre representanter från varje land under ledning av överste Jörgen Axelsson. Gruppen rapporterar direkt till de fyra

flygvapencheferna och har en central roll i utvecklingen av Nordic Air C2, förmågan att leda och samordna luftoperationer i hela Norden. Att lägga CAOC i Bodö är baserat på ett politiskt beslut och rekrytering är en utmaning.

– En stor utmaning för NATO är bristen på kvalificerad personal. Många länder saknar erfarna officerare. Samtidigt byggs både NATO:s struktur ut och nationella strukturer förändras vilket skapar ett dubbeltryck, säger Tron Strand, chef för CAOC Bodö.

Director Nordic Division, Axelsson, är övertygad om att det samarbete de nu etablerar mellan de nordiska länderna är viktigt och vägledande för framtiden.

– Natos medlemsländer behöver hitta nya sätt att kunna agera snabbt, tydligt och resolut för att möta nuvarande och framtida hot. Där visar de nordiska länderna, med Nordic Air Power, nu vägen.

Av: Petra Blomqvist

ANDRA HALVLEK I SKOLHUSBYGGET I HALMSTAD

För drygt ett år sedan togs det första spadtaget. Nu är den rejäla tillbyggnaden av Flottiljmrådets stora skolhus i Halmstad, som ska nyttjas av både MHS H och FMST, nästan färdig utvändigt. Innan året är slut ska tillbyggnaden, som ökar kapaciteten att ta emot fler elever, lämnas över till Försvarsmakten.

Personalen har gjort en första rundvandring i den nya tillbyggnaden – de gillade vad de såg!

– Det här blir funktionella lokaler, säger Wilas Wahlstrand, programchef för HSOU på MHS H. Mycket elevvänligt med bra uppehållsytor och möjligheter till social samvaro som stärker vår gemenskap.

Om allt går enligt planen kan den nya tillbyggnaden bli en fin julklapp till personalen och de elever som finns i MHS H och FMST utbildningar från och med 2027:

– Det här känns nytänk och framtidstro, summerar Anette Philipson, ställföreträdande avdelningschef på MHS H utbildningsenhet. Det känns helt rätt nu när vi ska bidra till både Flygvapnets och övriga Försvarsmaktens tillväxt och utveckling.

Text: Charlotte Pettersson

FMTS OCH MHS H NU EN DEL AV FLYGVAPNET!

Den 9 januari genomfördes två ceremonier som tillförde flygvapnet än mer utbildning och utveckling – två centrala områden för att bygga ett starkare försvar. Försvarsmaktens tekniska skola (FMST) och Militärhögskolan Halmstad (MHS H) är nu två av flygvapnets förband. Det var en stolt och glad flygvapenchef som tog över befälet.

– Flygvapnet har gjort en riktigt bra värvning det här året när vi nu dessutom går in i vårt jubileumsår, inledde flygvapenchef Jonas Wikman.

Beslutet att genomföra strukturåtgärder där både FMST och MHS H flyttas över till Flygvapnet tar avstamp i ett allt sämre omvärldsläge, en ny säkerhetspolitisk kontext som allierad men även en ny komplex situation. Det oroliga omvärldsläget och kriget i Ukraina har visat vikten av såväl fortsatt utbildning som utveckling under pågående konflikt. Nu får försvarsgrenscheferna bättre redskap att skapa förmågetillväxt och operativ effekt.

– Vi värnar om den kompetensen som finns här, ni är en del av vår krigsföringsförmåga och det blir bättre när ni nu flyttar närmare krigsförbanden, sammanfattade flygvapenchefen. Tillsammans ska vi göra något bra av det här och göra laget ännu starkare.

Foto: Doroteja Damijonaite

NY BIBLIOTEKS-PORTAL SKA STÄRKA KOMPETENSEN I HELA FÖRSVARSMAKTEN

Försvarsmaktens bibliotekstjänst tar nu ett tydligt kliv framåt. En ny, uppgraderad biblioteksportal samlar myndighetens resurser på ett mer användarvänligt sätt och ska göra det enklare för medarbetare, hemvärnspersonal och värnpliktiga att hitta rätt stöd i sin kompetensutveckling.

Bakom satsningen står MHS H/FMLOPE med uppdrag att samordna, utveckla och marknadsföra tjänsten. Sedan i höstas driver bibliotekarien Ann-Christin Karlén Gramming arbetet. Målet är att fler ska använda biblioteket som

den strategiska resurs det är.

Den nya portalen, bibliotek.mil.se, ersätter den tidigare publika katalogen som blivit otidsenlig. Här finns nu samlat material och tillgång till databaser som Landguiden samt tidskrifter som RUSI Journal och Military Balance Journal. Portalen ger också information om Försvarsmaktens åtta bibliotek.

Tillgängligheten är en utmaning i en organisation där internetåtkomst varierar. I dag nås tjänsterna via arbetsplatser med uppkoppling i garnisoner, men vissa resurser kan användas hemifrån genom ett digitalt lånekort. Med lånekortet får man även tillgång till Biblio med e-böcker och ljudböcker.

Bibliotekstjänsten stärker också omvärldsbevakningen. Den nya databasen Mediearkivet gör det möjligt att söka i svenska tidskrifter, fackpress och dagstidningar. Samtidigt erbjuds stöd i informationskompetens, från källkritik och AI-användning till upphovsrätt. Kunskap som är avgörande både under studier och i den dagliga tjänsten.

Text: Charlotte Pettersson

LUFTSTRIDSSKOLAN BLIR LUFTSTRIDSCENTRUM

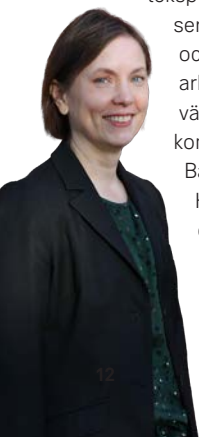
Luftstridsskolan står inför ett namnbyte och föreslås framöver heta Luftstridscentrum.

Bakgrunden är att bättre spegla verksamheten för trots namnet har Luftstridsskolan länge varit mer än en utbildningsplats – här bedrivs även utveckling och andra viktiga funktioner. Det nya namnet ska tydligare visa bredden.

Samtidigt betonas i budgetunderlaget vikten av att verksamheten är krigsorganiserad. Det innebär att Luftstridsskolan även i ett krigsläge ska kunna ta ansvar för utbildning och fortsatt utveckling av luftstridskrafterna.

– Jag välkomnar namnändringen, namnet Luftstridscentrum beskriver oss bättre och ligger dessutom närmare vårt engelska namn Air Warfare Centre, säger Carl Bergqvist, chef på Luftstridsskolan.

Text: Charlotta Wall

NY METOD STÄRKER ROBUSTHETEN VID F 16

Hur säkerställs energiförsörjning och ledningsstödsystem i en tid av ökande krav på robusthet? Svaret kan vara **"Fagerudds-modellen"** som tagits fram efter initiativ från F 16.

I slutet av förra året samlades representanter från F 16, FMTIS och Fortifikationsverket för tre givande dagar med fokus på lagarbete, metodutveckling och framtidsfokus. Målbilden var att tillsammans stärka robustheten i Uppsala garnisons energiförsörjning, IT-miljöer samt ledningsstödsystem.

Under internatet deltog 17 personer vars befattningar var antingen chefer, förvaltare eller annan ledande befattning. Tillsammans arbetade de för att forma nya gemensamma arbetssätt och språk över organisationsgränserna och yrkeskategorierna.

Kristofer Stening, initiativtagaren bakom modellen och samordnare för teknisk infra på F 16.

Internatet inleddes med en uppskattad föreläsning av stridspilot majoren Fredrik Juhlin, som gav en inblick i vad ett Air Operations Center (AOC) gör. Därefter fördjupade Fortifikationsverkets senior infrastrukturexpert, Björn Åkesson, diskussionen genom att visa hur kritiska byggnader och IT-miljöer utformas för att stå emot störningar och angrepp.

STRID FRÅN FORDON

Under februari övade värnpliktiga flygmekaniker strid från fordon tillsammans med anställda soldater på sensorplutonen. Verksamheten genomfördes på F 7:s sidobas i Råda. Fälthållning hade innan genomförandet stötat upp och skottat så att verksamheten kunde genomföras.

Strid från fordon övas för att man som soldat ska kunna försvara sig själva och sina kamrater vid exempelvis förflyttning med fordon.

Text: Clara Karlsson Foto: Astrid Amtén

NORDISKT SAMARBETE STÄRKS

I januari möttes Nordens luftstridsskolor för att stärka samarbetet och effektivisera utbildningarna. Målet är att minska dubbelarbete, dela resurser och bygga långsiktiga strukturer oberoende av personalrotation. Gemensamma kurser, instruktörsutbyten och observatörer lyftes fram som viktiga delar, samtidigt som begränsningar i system och resurser kvarstår. Regelbundna möten kommer nu att planeras framöver.

Av: Martin Almroth

SVERIGE OCH NEDERLÄNDERNA TECKNAR AVTAL OM TJÄNSTEHUNDAR

Försvarsmaktens hundtjänstenhet och Nederländernas motsvarighet har ingått ett avtal om samarbete kring tjänstehundar. Avtalet gör att Försvarsmakten kan förse Nederländerna med godkända hundar som inte tas i anspråk av svenska myndigheter.

Nederländerna upplever, likt många andra nationer, svårigheter att hitta och anskaffa lämpliga hundar som ska bli tjänstehundar. Tillgång och efterfrågan styr vilket pressar upp prisbilden i Europa och kvaliteten är svår att säkerställa.

– Hundområdet är ett område där vi ligger långt i framkant tack vare medvetna satsningar så det känns självklart att hjälpa en allierad, säger Carl Bergqvist, chef på Luftstridsskolan.

Maria Alta, chef för det nederländska flygvapnets utbildnings- och träningscentrum, lyfter Sveriges erfarenhet som en styrka:

– Ni har byggt upp en verklig expertis sedan starten av ert avelsprogram 2004. Låt oss arbeta tillsammans så att vi båda kan utvecklas, säger hon.

Försvarsmakten har som vision att utöka avelsprogrammet till 500 valpar per år för att möta framtida behov. Fram till dess är samarbeten med andra länder en viktig del för att ta tillvara på resurserna.

Text: Charlotta Wall Foto: Martin Almroth

FÖRSVARSMAKTENS FÖRSTA OPERATIVA SATELLIT MOT OMLOPPSBANA

Den 3 maj sändes Försvarets första militära spanings- och övervakningssatellit upp i rymden. Satelliten innebär att det svenska försvaret är operativt i rymddomänen och får en egen nationell förmåga att upptäcka och analysera hot globalt.

Försvarets nya satellit är en del i det militära rymdprogrammet där Sverige expanderar sin närvaro i rymden med ett tiotal satelliter de kommande åren.

– Vår expansion i rymddomänen har gått i rekordfart. Nu har vi en nationell förmåga och egna system på plats i rymden. Det ger oss en bättre bild av vårt operationsområde, inklusive svårövervakade områden som Arktis, och områden vi tidigare inte kunnat övervaka. Det här skapar bättre förutsättningar för Sverige och Natos försvarsförmåga, och bidrar till vår förmåga att upptäcka och bekämpa hot

på långa avstånd, säger Försvarets rymdchef, flottiljchef Anders Sundeman. Satelliten tillverkas av Planet Labs och tar högupplösta bilder från en låg omloppsbanan (Low Earth Orbit, LEO). Satelliten sändes upp av SpaceX Falcon 9-raket från Vanderberg rymdbas i Kalifornien i USA. Rymdchefen var på plats på basen under uppsändningen och besöker även US Space Force och US Space Command under sin vistelse i USA.

Flygstabens rymdavdelning har påbörjat etableringen av ett Space Operations Center, en operationsledningscentral för

Försvarets rymdförmåga. Där ska Flygvapnet producera en rymdlägesbild och styra Försvarets satelliter.

– Med tillgång till en egen spanings- och övervakningssatellit ökar Försvarets Natos operativa förmåga genom att bidra till alliansens samlade lägesbild och informationsinhämtning. Hotet från rymden när det gäller spaning och övervakning är påtagligt, men genom att upprätta en rymdlägesbild får vi en bättre förståelse för den här hotbilden och hur den kan mötas, säger flottiljchef Anders Sundeman.

Försvarets rymdprogram har gått från idé till verklighet långt innan det tidigare uppsatta målet som var 2030. Några av anledningarna till att detta varit möjligt är ett nära och framgångsrikt samarbete med FMV, som genomfört upphandlingen, men också delaktigheten från bland annat FOI.

Av: Therese Åkerstedt Bild: Planet Labs

**MISSA INTE FILMEN
FRÅN UPPSKJUTNING
PÅ FLYGVAPNETS
SOCIALA MEDIER!**

REALISTISKA SCENARIER

Värnpliktiga från Blekinge flygflottilj genomförde sin flygplatsräddningsutbildning vid Basbefälsskolan på Luftstridsskolan i Halmstad. De övade på att hantera haverier med stridsflygplan och helikoptrar.

– Det är insatser mot flygplan och helikoptrar, med och utan beväpning, i situationer där de kraschar på en landningsbana, men även situationer där de havererar utanför landningssystemen i terrängen, säger insatsledare Anton Backe.

Insatserna har genomförts dag som natt, med realistiska moment och beväpnade scenarier. Målet är att snabbt kunna säkra området, släcka brand och få ut hela besättningen på ett tryggt sätt.

– Värnplikten är utmanande på många plan, men i slutet av dagen känner man att man lär sig någonting som ska användas, säger en av de värnpliktiga.

Av: Martin Almroth

KATARINA WASSERMAN STEXGÅRD

NY CHEF F 16

På fredagen genomfördes chefsbyte vid F 16 och Uppsala garnison. Överste Katarina Wasserman Stexgård har nu tagit över befälet av överste Pernille Undén.

Till tonerna av Arméns musikkår tog Pernille Undén befälet över flottiljen för sista gången. Under sitt tal lyfte hon upp de fyra fokusområden hon haft under sin tid på förbandet. Avslutningsvis tackade hon personalen för det fantastiska arbete som genomförts under de fyra år som hon lett förbandet.

– Tack för era insatser, tillsammans har vi tagit stora kliv framåt under dessa år. Jag är övertygad om att Katarina kommer ta vid och axla uppdraget på ett mycket bra sätt, sade överste Undén.

Därefter lämnades befälet över till flygvapenchef generalmajor Jonas Wikman som började med att tacka överste Undén.

– Pernille, vilken resa du och F 16 haft. Det har varit riktigt imponerande att se hur du har lyft förbandet till nya höjder och det har varit imponerande att se hur förbandet har lyft dig till nya höjder, sade han.

Därefter riktade han sig till pågående

chefen F 16, överste Katarina Wasserman Stexgård.

– Det är en viktig tid att ta över ledningen av ett krigsförband. Allvaret i denna befattning går inte nog att understryka. Katarina har den bakgrund som krävs. Hon har de erfarenheter och egenskaper som krävs. Hon har den personlighet som krävs för att ta vidare ledarskapet över organisationen. Katarina visar en förståelse för hur man bygger ett vinnande lag som kan lösa de allra svåraste uppgifter, nästan oavsett förutsättning. Din uppgift är att frigöra potentialen. Din uppgift är att möjliggöra detta förbandet att nå ännu högre höjder. Rådet är att lyssna och lista ut vad vi ska göra. Kom till mig och kräv förutsättningar för att frigöra den kraft som finns, sade Jonas Wikman.

Därefter genomfördes det formella chefsbytet när Undén lämnade över flottiljens fana till Wasserman Stexgård.

– Under Pernilles vingar har ni tillsam-

mans byggt ett starkt förband som utstrålar framåtanda och innovationsvilja. Den utveckling som har skett vid förbandet på bara några få år är anmärkningsvärd. Det är något ni alla ska vara väldigt stolta över. Det är för mig en stor ära att ha fått förtroendet att ta vid där Pernille lämnar och att få leda förbandet vidare mot våra kommande gemensamma utmaningar. Jag ser med förväntan på de uppgifter som står framför oss, att lära känna förbandet och bli en del av det fantastiska lagbygge ni skapat och tillsammans med er fortsätta att göra skillnad. Tillsammans gör vi på F 16 skillnad i Flygvapnet, i Försvarsmakten och i alliansen, sade överste Katarina Wasserman Stexgård.

Text och foto: Kristoffer Olofsson

Garnisonsbataljonen uppställda inför chefsbytesceremoni.

Chefen F 16, Katarina Wasserman Stexgård, inspekterar förbandet.

CHRISTOFFER GRUV

NY CHEF F 17

Torsdagen den 16 mars genomfördes chefsbyte vid F 17. Efter 1,5 år lämnade Johan Elofsson över fanan för Blekinge flygflottilj till Christoffer Gruv.

– Jag vill särskilt tacka för förtroendet som har givits mig att leda denna verksamhet under dessa allvarliga tider.

Christoffer Gruv har tidigare varit chef för Teknik- och vidmakthållandeavdelningen (TVA) på Flygstaben och precis som avgående flottiljchef, pilot och har flugit både Viggen och Gripen. Han är utbildad flygingenjör med lång erfarenhet som chef och av internationell tjänstgöring.

– Mitt ledarskap kommer att präglas utav tre ledord, tillsammans, tydlighet och ansvar, säger Christoffer.

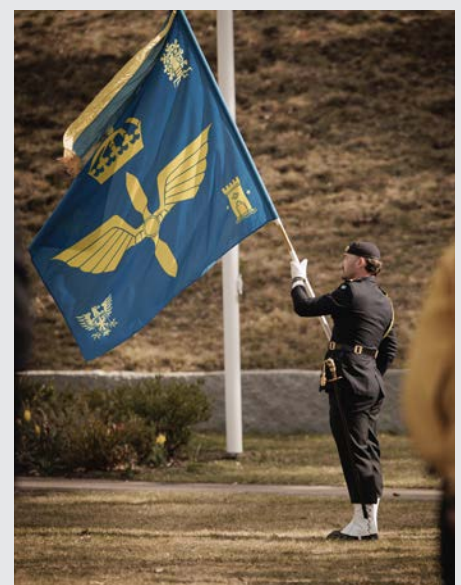
– Det ska vara tydligt vad som ska genomföras, vem som är ansvarig och vilken ambitionsnivå som gäller i alla våra uppdrag. För mig är det även viktigt att odla en ansvarskultur som gynnar ett ökande ansvarstagande genom mandatförskjutning. Inom ansvarskulturen ska det också vara acceptabelt att göra fel.

Under ceremonin deltog även flygva-penchefen, generalmajor Jonas Wikman och musik framfördes av Marinens musikkår.

– Jag ser mycket fram emot att fortsätta arbetet tillsammans med er, avslutar Christoffer.

Text och foto: Jonas Holmberg

CHARLES DE GAULLE

Franska flottans hangarfartyg Charles de Gaulle välkomnades med överflygning av Jas 39 Gripen vid ankomsten till Sverige.

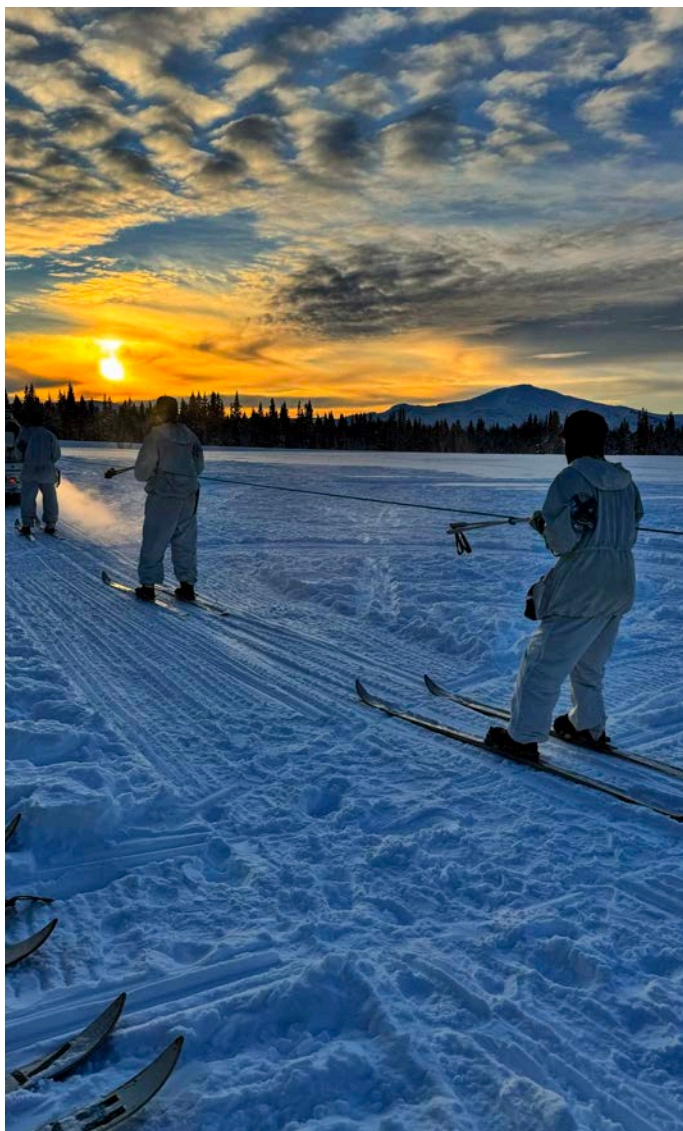
SVENSKT STRIDSFLYG FÖLJDE RYSK UBÅT I KATTEGATT

I april mötte Försvarmaktens stridsflyg JAS 39 Gripen upp en rysk ubåt av typen Kilo-klass i Kattegatt. Tillsammans med allierade följer Försvarmakten nu ubåtens fortsatta rutt in i Östersjön. Insatsen är del av vår rutinverksamhet som upprätthåller Försvarmaktens goda lägesbild i vårt närområde och säkerställer svensk och allierad territoriell integritet.

VINTERUTBILDNING

Under tolv dagar i januari genomförde Militärhögskolan i Halmstad närmare 200 specialistofficerskadetter en grundläggande vinterutbildning. Foto: Ingrid Åstot

Framåt på vita blixten, Försvarens skidor. Foto: Johanna Wallin

Kadetterna möttes av ett vinterklimat med temperaturer ned mot -30 grader vid ankomsten till Camp Ånn i den jämtländska fjällvärlden. Flerskiktprincipen höll värmen! Foto: Ingrid Åstot

Ett moment under vinterutbildningen var skjutövning med skidor.

NATOALLIERADE SAMLAS KRING FRAMTIDENS HUNDFÖRMÅGOR

Försvarsmaktens hundtjänstenhet har genomfört den andra upplagan av **Military Working Dog Nordic Training Symposium (MWDNTS)**. Ett åttiotal hundförare och hundtjänstpersonal från USA, Storbritannien, Nederländerna, Belgien och Norge deltog tillsammans med ett 50-tal hundar.

MWDNTS är ett internationellt symposium inom ramen för Nato med syfte att stärka samarbetet mellan länderna och vidareutveckla användandet av tjänstehundar i militära sammanhang.

– Jag tycker det är viktigt att vi som medlemmar i Nato visar att FHTE genom Luftstridsskolan som kompetenscentrum har ambitionen att bjuda in och dela med oss av våra kunskaper och erfarenheter, säger Peter Öhrling från Försvarsmaktens Hundtjänstenhet som ansvarade för symposiet.

Föreläsningar och diskussioner har blandats med praktiska övningar där hundförare och hundtjänstpersonal från de deltagande länderna fått ta del av ett brett spektrum av ämnen, från CBRN, till minröjning och skyddsarbete med patrullhundar.

– Det har aldrig varit viktigare än vad det är nu när omvärlden ser ut som den gör att se hur Natos olika medlemsländer använder sina hundar så att vi kan lära oss från varandra. Samarbete är nyckeln till framgång och genom att utbyta kunskap kan vi stärka vår gemensamma förmåga, säger Kelly Wolstencroft som arbetar med förmågeutveckling vid det brittiska försvarshögkvarteret.

CBRN – en växande utmaning

I dagens säkerhetspolitiska läge har kemiska, biologiska, radiologiska och nukleära hot blivit alltmer aktuella, men många länder saknar ramverk för hur hundar kan användas i dessa sammanhang. Hundarnas luktsinne kan användas för att identifiera olika ämnen på mycket låga koncentrationsnivåer vilket gör dem till ett ovärderligt komplement till tekniska sensorer.

– Vi märker av att det kommer in betydligt fler frågor på temat och det har plötsligt blivit ett verkligt hot när man vet att Ryssland till exempel använt kemiska ämnen i Ukraina. Det gör att man tänker man på det på ett annat sätt, säger Hilde Juul Søndrol från Forsvarets ABC-skole i Norge, som var en av föreläsarna under symposiet.

Samtidigt kan CBRN vara extremt farliga miljöer och stor vikt behöver läggas vid vad hundföraren kan och bör göra för att skydda hunden. Även om fördelarna med att använda hundar i dessa miljöer är tydliga så måste man hela tiden väga fördelarna mot riskerna.

Praktisk övning

I den krispiga morgonen genomfördes en av de praktiska delarna. Övningen inledes med ett lydnadsmoment innan hundförare och hundar skulle ta sig en bit över

vatten i en uppblåsbar båt. Hunden skulle helt enkelt vänta på sin förare medan denne satte på sig överlevnadsdräkt och flytväst.

– I ett team om två hundförare med olika nationaliteter och en hund har de fått jobba tillsammans och testa ett nytt flythjälpmedel och transportsätt. De har sedan fått paddla en sträcka för att därefter genomföra ett områdessök, säger Försvarsmaktens Katarina Norberg som höll i övningen.

Intresset för övningen var stort och alla ekipage genomförde den med gott resultat, trots att det var nya förutsättningar för många av dem. Alla hundar markerade och hittade gömman vilket också är ett bra betyg för både hundar och hundförare.

– Det har gått jättebra, vi har haft en hund som ville simma men vi hann hejda den och vi har heller inte haft någon som ramlat i vattnet. Deltagarna har tyckt att det är väldigt kul och alla har velat genomföra övningen, berättar Katarina Norberg.

En av deltagarna från Nederländerna instämmer:

– Det gick väldigt bra både för mig och för min hund. Det svåraste var nästan att hoppa i och ur båten, det var både halt och ostabilt och dessutom ska man samtidigt ha koll på hunden, säger han.

Minröjning

Minröjningsverksamhet har tidigare funnits inom Försvarsmakten men den delen har varit vilande i många år. Nu har intresset för det vaknat till liv igen.

– Vi ser att det kommer att finnas ett behov för framtiden och då gäller det att

tidigt börja återta den kompetensen och förmågan. Vi inhämtar kunskaper och försöker lära oss så mycket som möjligt, säger övningsledare Peter Öhrling.

En av föreläsningarna under symposiet handlade om just detta och om hundarnas betydande roll inom området. Hunden kan öka effektiviteten avsevärt och både minska tidsåtgång och kostnader inom minröjningsoperationer.

– Vi vill vi dela med oss av våra erfarenheter och om miljön vi arbetar i. Om vi bättre kan identifiera och förstå farliga områden kan vi också skraddarsy hunden vi skickar dit, säger Mikael Bold från organisationen APOPO som var på plats och föreläste.

Han berättade om lärdomar från uppbyggnaden av organisationens minröjningskapacitet med hundar i Ukraina och betonade vikten av tidig dialog med nationella myndigheter och starka träningsstrukturer.

– De största slutsatserna vi dragit från Ukraina är vikten av en tidig dialog med nationella myndigheter, starka träningsstrukturer och efterlevnad, samt hur vi visar att vår produkt är tillräckligt bra, säger Mikael Bold.

Avel och uppfödning

Under symposiet presenterade FHTE den svenska modellen kring avel och uppfödning. De flesta Natoländer köper in sina hundar från externa uppfödare, till skillnad från Sverige som har sitt eget avelsprogram. Flera av deltagarna på symposiet berättar att deras länder försökt sig på att starta upp egna avelsprogram men att det är både tidskrävande och kostsamt.

– Det är kostsamt att starta upp men det är inte kostsamt att driva. Det fattades ett moget beslut 2004 om att Sverige skulle ha sitt eget avelsprogram. Nu kan ju vi känna oss trygga under lång tid framåt, säger Peter Öhrling.

Eliseo Moen Ponta som är chef för Forsvarets hundeskole i Norge fyller på med hur läget ser ut i Norge och med fördelarna med att ha sitt eget avelsprogram:

– Såsom det fungerar i Norge idag går fint, men vi kan ju inte garantera tillgången på hundar. Om hela världen ska börja köpa in hundar så blir marknaden pressad och antingen går priserna upp eller så går kvaliteten ner, säger han.

Symposiet avslutades i positiva tongångar och deltagarna uttryckte stor uppskattning. Redan innan hemresan hade

flera börjat diskutera nästa upplaga av symposiet vilket ses som ett tydligt tecken på att det varit både givande och inspirerande dagar.

Text: Charlotta Wall Foto: Martin Almroth

Under Cold Response 2026 genomförde prins Carl Philip ett besök vid F 21 och flög bland annat helikopter.

SVENSKA FLYGTEKNIKER SNABBTANKADE FINSKT STRIDSFLYG

En kritisk del som Natoallierad är förmågan att kunna stötta övriga nationer med så kallat värdlandsstöd, men även i mindre skala i form av värdbasstöd, Host Base Support.

Under Cold Response 2026 har svenska flygtekniker genomfört snabbtanking av finska F-18 Hornet på Kallaxbasen i Luleå. Under snabbtankingen sitter piloten kvar och med motor igång för att snabbt kunna lyfta mot nya uppdrag.

Detta var första gången momentet genomfördes av svenska tekniker utan stöd från finska teknikerkollegor på marken.

I flygvapenvärlden kallas det flygtekniska stödet mellan nationerna Aircraft Cross Servicing (ACS) och det är något

som gör alliansens flygstridskrafter ännu mer interoperabla. ACS innebär att flygteknisk personal utbildas i klargöring av andra nationers flygplantyper och kan genomföras på olika nivåer.

ACS kan ses som en del i konceptet Agile Combat Employment, ACE, som i princip motsvarar vad vi i Sverige brukar benämna som spridningskoncept. Det betyder i praktiken att det blir enklare för allierade nationer att sprida sina förmågor till olika platser, i olika länder. ACS förenklar detta, och innebär att exempelvis finska flygplan med kort varsel kan landa i i Sverige och klargöras av svensk personal.

Av: Jesper Sundström

STÄRKT FÖRMÅGA I SUBARKTISK MILJÖ FÖR HELIKOPTERFLOTTILJEN

Snabba förflyttningar, krävande väder och stora avstånd. Efter flera veckors intensiv verksamhet i norra Sverige och Finland avslutades övningen Cold Response den 19 mars. För Helikopterflottiljen innebar övningen viktiga steg i utvecklingen av förmågan att verka i subarktisk miljö. Unikt för årets övning var att 1. och 2. helikopterskvadron uppträdde sammanslaget som ett förstärkt förband.

Foto: Jesper Moldvik

Helikopterflottiljens huvuduppgift under övningen var att dygnet runt stödja arméns markförband med trupp- och materieltransport samt undsättning. Verksamheten leddes från Norrbottens flygflottilj, där Anna Huuva, chef 1. helikopterskvadron, förde befälet över den förstärkta skvadronen, medan Torgny Törestrand, chef 2. helikopterskvadron, verkade som övningsledare.

– Vi bedömer att övningen var mycket lyckad, även om vi haft utmanande väderförhållanden, säger Anna Huuva. Töväder och begränsad sikt påverkade möjlighe-

terna att lösa vår uppgift, men samtidigt har goda resultat uppnåtts i de uppdrag vi kunnat genomföra, fortsätter hon.

En central del av övningen var att för första gången pröva helikopterskvadronernas basförmåga i subarktisk miljö. Utvecklingen av denna förmåga har intensifierats i takt med det förändrade säkerhetspolitiska läget och Sveriges medlemskap i Nato.

– Att kunna stödja såväl egna som allierade förband är avgörande i det nya säkerhetsläget, och det kräver gemensam övning i den utmanande miljö som den

norra flanken utgör, säger Torgny Törestrand.

Ett kritiskt moment i övningen av basförmågan var att upprätta en Forward Operating Base (FOB) på den finska sidan, varifrån rekognosering genomfördes för att etablera ytterligare framskjutna baser i form av Forward Arming and Refueling Points (FARP).

– Förmågan att upprätta FARP:ar längre in i operationsområdet är viktig för vår uthållighet och möjlighet att understödja effektivt när vi jobbar med dessa avstånd. Logistiken utgör en av de största utmaningarna för markförbanden vi understödjer, särskilt vad gäller försörjning av mat, vatten och reservdelar i svår terräng och kyla, fortsätter Törestrand.

Ytterligare en unik aspekt i övningen var att 1. och 2. helikopterskvadronen uppträdde sammanslaget som en förstärkt skvadron. Ledningen bedömer att samverkan har fungerat väl under övningen, och skvadronerna har kunnat dra nytta av tidigare gemensamma erfarenheter, med god förståelse för respektive systems styrkor och begränsningar.

Utöver de utmanande väderförhållandena har luftrumssamordningen med arméförbandens verksamhet varit en utmaning. Koordinering av UAV-system, obemannade luftfarkoster och artilleri har ställt höga krav för att undvika konflikter som kan påverka såväl effekt i uppdrag som flygsäkerhet. Även yttre faktorer såsom miljöförhållanden och begränsad infrastruktur har påverkat genomförandet, vilket ytterligare understryker behovet av en effektiv och väletablerad basförmåga.

Sammanfattningsvis kan det konstateras att kallare väder hade varit önskvärt för att fullt ut pröva hur system och enheter opererar under de mest krävande förhållandena. Förmågan att uppträda i subarktisk miljö bedöms som central och kräver kontinuerlig övning.

– Erfarenheterna från övningen visar på vikten av fortsatt utveckling av basförmågan, särskilt avseende framskjutna enheter. Den gemensamma verksamheten mellan 1.helikopterskvadron och 2.helikopterskvadronen kommer att vidareutvecklas, då den visat god effekt, säger Anna Huuva.

Samtidigt har övningen tydliggjort behovet av fortsatt utveckling av samverkan med arméförband, särskilt inom ledning och luftrumssamordning, för att uppnå full operativ effekt.

Text: Elin Jonsson

Foto: Elin Jonsson

Foto: Elin Jonsson

Under Cold Response 2026 har amerikanska marinkåren, 2nd Marine Aircraft Wing (2nd MAW), tankat stridsflyg ur 211.- och 212. stridsflygdivision. Genom att landa med en KC-130 och pumpa över bränsle till taktiska säckar (bränsleblåsor), kunde

amerikansk personal och svenska flygtekniker tillsammans tanka svenska stridsflygplan på marken. Detta ökar vår interoperabilitet och gör det lättare för oss att verka tillsammans från olika platser.

NATO-CHEF:

SVERIGE I FRAMKANT

Svensk innovation och militär effekt imponerar på Nato-chef. Cybersoldater, artificiell intelligens och drönare. Sverige visade prov på såväl god försvarsförmåga som innovationskraft när en av Natos högsta chefer gästade landet. "Sverige är ett gott exempel i alliansen när det gäller förmågan att utmana sig själva och att hela tiden höja nivån", säger SACT, amiral Pierre Vandier.

Som SACT (Supreme Allied Commander Transformation) är den franske amiralen Pierre Vandier en av Natos två högsta chefer och ansvarig för att säkerställa framtida kapacitet, utveckling och innovation inom alliansen.

Under ett två dagar långt besök diskuterades Natos samlade försvarsutvecklings- och innovationsförmåga, industribas, möjligheter att omvandla kunskap till militära förmågor och Sveriges bidrag till det. Amiralen presenterades bland annat för Sveriges 5g- och molnstrategi och utbildningen av cybersoldater.

– Det Sverige gör i cyberdomänen är något som gör skillnad. Jag har sett liknande saker i de baltiska länderna där de också är väldigt bra inom cyber, ni kan föra alliansen framåt, säger Pierre Vandier.

Genomgående för presentationerna var konceptet Triple Helix som innebär samarbete mellan den akademiska världen, industri och myndigheter. SACT betonar att Sverige är en tillgång för alliansen som bidrar till att Nato kan röra sig snabbt i rätt riktning.

– Sverige har en hög anpassningsförmåga, det imponerar. De här dagarna har jag med egna ögon sett vad ni kan göra. Jag uppskattar särskilt den nära kopplingen mellan civil industri, militärindustri och att genomföra tester på fältet. Detta är vad som händer i Ukraina och att kunna replikera det i fred ger alliansen momentum, säger Pierre Vandier.

Vid luftstidsskolan i Uppsala visades svensk innovationsförmåga i form av bland annat drönare, artificiell intelli-

gens inom flygvapnet och antidrönarsystemet LOKE. Förmågor som understryker Sveriges viktiga roll i Nato. SACT lyfter även Saabs arbete med att integrera AI i JAS Gripen E som ett område där Sverige sticker ut.

– Kopplingen mellan luftförsvar och AI samt stridsflygplan och AI är en av de mest slående sakerna. Sverige är förmodligen en av de första inom alliansen som har använt det på den här nivån, det är väldigt lovande, säger amiral Pierre Vandier.

Överbefälhavare Michael Claesson stod värd för det två dagar långa besöket.

– Jag är stolt över det vi visar upp. Svensk försvarsförmåga och industribas bygger på hög kompetens, nära samverkan mellan civilt och militärt och en vilja att hela tiden bli bättre. Det är så vi skapar effekt, för Sverige och för alliansen. Det här besöket bekräftar att Försvarsmakten ligger långt framme och att vårt bidrag gör skillnad i Nato, säger ÖB Michael Claesson.

Text: Hugo Högberg Foto: August Järpemo

UPPDRAGSSPECIALIST GJORDE SKILLNAD VID TRAFIKOLYCKA

I samband med en insats var Jonas Johansson, uppdragsspecialist på första helikopterskvadron, tidigt på plats när en familj hade krockat med en älg. Tack vare sin sjukvårdsutbildning kunde han snabbt ta kontroll över situationen, ge vård och minska riskerna i kylan.

Jonas Johansson var tillsammans med sina kollegor på plats i området med anledning av rikskonferensen Folk och Försvar. En kväll, på väg tillbaka från basen till boendet, passerade de en bil som såg trasig ut.

– Vi stannade och gick ut för att se om någon behövde hjälp. Då insåg jag ganska snabbt att det var en olycka där flera personer var inblandade, berättar Jonas Johansson.

Familjen, två vuxna och tre barn, hade kört på en älg. Mamman i familjen var värst skadad, med omfattande skärsår från framrutan som tryckts in vid kollisionen.

– Det var mycket blod, men inget som var direkt livshotande. Mycket glassplitter, bland annat i ansiktet, öronen och ett öga.

Som uppdragsspecialist är Jonas utbildad specialistsjukvårdare luft, en cirka 30 veckor lång utbildning som han genomförde i Ronneby efter att ha börjat sin tjänst i Luleå 2018. Tidigare i karriären hade han ingen särskild koppling till sjukvård.

– Sjukvård har aldrig varit min grej tidi-

gare, men efter den här utbildningen började jag verkligen brinna för det. Jag tycker att det är skitkul och det passar väldigt bra med rollen som uppdragsspecialist.

När olyckan inträffade gick Jonas snabbt in i arbetsläge. Han gjorde en första bedömning av läget och larmade sina kollegor som tog hand om pappan och barnen, som lyckligtvis var oskadda, medan Jonas fokuserade på mamman.

– Kylan var största hotet där och då. Det var över 20 minusgrader och de hade stått ute ganska länge. Mamman hade djupa skärsår på händerna som inte ville sluta blöda, delvis för att hon var så nedkyld. Hon var dessutom i chock.

Jonas tog in kvinnan i en bil, påbörjade sårvård, stoppade blödningar och såg till att hon hölls varm och lugn i väntan på ambulans och polis, som anlände cirka 20 minuter senare.

En avgörande faktor var att Jonas och hans kollegor alltid har sjukvårdsutrustning med sig – även utanför flygtjänst.

– Vi har sedan länge bestämt att vi

uppdragsspecialister ansvarar för sjukvården, så vi tar alltid med oss sjukvårdsryggsäck med läkemedel när vi åker till och från basen. Nu hade vi grejer och kunde faktiskt göra något åt situationen.

I vardagen tränar Jonas och kollegorna regelbundet på olika medicinska scenarier, både internt och i samband med flygningar. När han ser tillbaka på den skarpa händelsen gör han en direkt koppling till vikten av att träna för oväntade situationer.

– Det känns skönt att jag kunde behålla lugnet. Det kommer direkt från träningen och utbildningen i Försvarsmakten som är otroligt bra. Jag kände mig trygg i vad som behövde göras. Sedan gjorde även kollegorna ett bra jobb. Vi har precis haft ett race där jag och de andra uppdragsspecialisterna utbildat skvadronen i sjukvård med blödningar ganska nyligen, vilket kom väl till pass.

Han skickar också med ett råd till alla som äger en bil:

– Ha alltid något i bilen för att stoppa blödning, som första förband eller tourniquet, och lär dig HLR. Det är enkla saker som faktiskt räddar liv.

Text: Per Neckman-Åhlin Foto: Jesper Moldvik

BEREDSKAP PÅ ISLAND

HISTORISK SVENSK NATO-INSATS

För första gången har Sverige, i helt egen regi och som fullvärdig Natomedlem, bidragit till alliansens incidentberedskap på Island. Under februari och mars genomförde Skaraborgs flygflottilj den 55:e rotationen av NATO:s Icelandic Air Policing.

Foto: Nato

Sverige deltog med stridsflyg från F 7 samt stridsledningpersonal från F 16 som en del av NATO:s gemensamma luftförsvaret – under NATO-kommando. Det är en milstolpe som speglar hur snabbt det svenska försvaret integrerats i alliansen sedan inträdet 2024.

Icelandic Air Policing är ett av NATO:s stående uppdrag: att skydda Islands lufttrum, ett land som saknar eget militärt flyg. Rotationerna bemannas av alliansens medlemsländer och kräver beredskap dygnet runt. Under rotation 55 bar Sverige ansvaret – för första gången helt på egen hand.

– Sveriges bidrag till NATO:s incidentberedskap på Island visar att vårt flygvapen kan leverera hög operativ effekt tillsammans med våra allierade. Det stärker säkerheten i det strategiskt viktiga nordatlantiska och arktiska området, säger Jonas Wikman, flygvapenchef.

Insatsen leddes av Skaraborgs flygflottilj, F 7, som ansvarade för att planera, organisera och genomföra det svenska bidraget till NATO:s incidentberedskap på Island. En insatsorganisation byggdes upp på plats med en stab som samordnade allt från personal, underrättelser och logistik

till samverkan och kommunikation. Under de sex veckorna hanterade förbandet även en omfattande besöksverksamhet och bidrog till att synliggöra insatsen och Sveriges roll i NATO:s gemensamma luftförsvaret.

– Det har varit en ära att få leda detta uppdrag tillsammans med så många kompetenta och engagerade medarbetare. Det har varit utvecklande, men framför allt väldigt roligt, säger Johan Legardt, kontingentschef.

Hjärtat i insatsen var sex JAS 39 Gripen C med sina åtta piloter, tre Mission Support Elements (MSE) och två meteorologer – alla baserade på Keflavik Air Base. Uppdraget var att upprätthålla incidentberedskap och genomföra Air Policing i Islands luftrum, med de krav på snabb reaktionsförmåga som det innebär. Vädret bjöd på allt från isländskt solsken till hagel och snöstorm – ibland under samma dag.

– Island välkomnade oss med solsken och plusgrader, men bjöd på starka vindar, hagel, regn och snöbyar när vi skulle lämna. Det har varit en oerhört givande insats ur ett flygoperativt perspektiv, både när det gäller NATO-integrering och den övningsverksamhet vi kunnat genomföra här, säger Robin Arvidsson, divisionschef.

Bakom varje flygning stod ett stridsflygkompani på 25 personer med ansvar för klagöring, flygunderhåll, ammunition, säkerhetsmateriel och logistik. Till insatsen medfördes tio containrar, två flygunderhållsbilar samt en lastbil med släp.

Filosofin är enkel men krävande att leva upp till, som fanjunkare Erik Svensson uttrycker det:

– Vi förväntas leverera – alltid och oavsett tid, plats eller väder. När andra bara ser ett flygplan ser vi ansvaret för att allt ska fungera.

Säkerheten på basen upprätthölls av 27 personer ur bevakningsförbandet som genomförde patrullering, posttjänst och counter-UAS dygnet runt. Utöver rutin-tjänsten hanterade plutonen transporter, eskorter och stöd till besöksverksamheten. Att verka i ett nytt land och inom NATO:s regelverk ställde krav på flexibilitet. ►

Foto: Fanny Chesiere

Foto: Nato

► – Vi har alla lärt oss mycket och utvecklats på flera plan, samtidigt som vi utan problem lyckats bibehålla ett högt stridsvärde tack vare goda förutsättningar från värdnationen, säger Anna Wulff, plutonchef Force Protection.

En av insatsens mer historiska dimensioner var att stridsledningsfunktionen – med personal från F 16 – för första gången verkade i en operativ NATO-kontext.

Samarbetet med den isländska kustbevakningen och luftfartsmyndigheten fungerade väl, och de utmaningar som uppstod i det annorlunda isländska luftrummet löstes professionellt.

När rotation 55 nu är avslutad bär alla inblandade med sig erfarenheter som stärker det svenska flygvapnet framåt – både i NATO och i det nordatlantiska operationsområdet. Insatsen visar att Sverige med

kort varsel kan bidra med en komplett och kvalificerad flyginsats under NATO-ledning.

– Vår personal har genomfört uppdraget med mycket hög professionalism. Vi har visat att F 7 snabbt kan bidra till NATO:s incidentberedskap där det behövs, säger Mattias Ottis, chef för Skaraborgs Flygflottilj, F 7.

Text: Lena Bogren

FÖRSVARSMETEOROLOGER

FÅR KONTINGENTEN
ATT LYFTAFörsvarsmeteorologen löjtnant Greta de Ridder
var en viktig kugge i maskineriet under incident-
beredskapen Air Policing på Island.

På Island har löjtnant Greta de Ridder, försvarsmeteorolog, skapat väderunderlag till stridsflygdivisionen som ett planeringsunderlag, uppföljning av väder vid flygning samt väderprognoser för stab och markpersonal på plats.

Arbetsuppgifterna på plats på Island är ganska lika, jobbmässigt. Men, närheten till verksamheten sticker ut.

– Vi har tagit med oss våra egna system så vi känner oss hemma med sättet vi

jobbar på, men här jobbar vi mycket närmare verksamheten och har daglig kontakt och dialog med våra piloter. Vi kommer närmare verksamheten på ett sätt som vi inte brukar vara. Det blir mer diskussion och dialog kopplat till väder och vädrets påverkan på militäroperationer, som väl är den stora skillnaden, säger löjtnant Greta de Ridder, försvarsmeteorolog.

Vädret på Island är naturligtvis också en stor skillnad jämfört med hemma.

– Arktiskt klimat, en liten ö, mitt ute i Nordatlanten, med skiftande väder. Under vintertid. Det kan gå väldigt snabbt mellan strålände sol och blå himmel till att det blir snöbyar, låga molnbaser och väldigt dålig sikt. Det påverkar så klart piloterna, men även oss här på marken, säger de Ridder. Vädret har bitvis varit ett hinder i verksamheten, då vindbegränsningarna stundtals satt stopp för antalet flygningar. Meteorologerna har mätt upp vindbyar på över 59 knop i byarna under Air policing-insatsen. De Ridder delar uppfattningen med kontingenten att det är allra roligast när vi flyger.

Nya erfarenheter

Erfarenheten av att arbeta mycket närmare varandra i kontingenten, under insatsen ANI26, är en lärdom om att förvalta och ta med sig hem.

– Prognoserna vi gör i Försvarsmakten skiljer sig från prognoser-

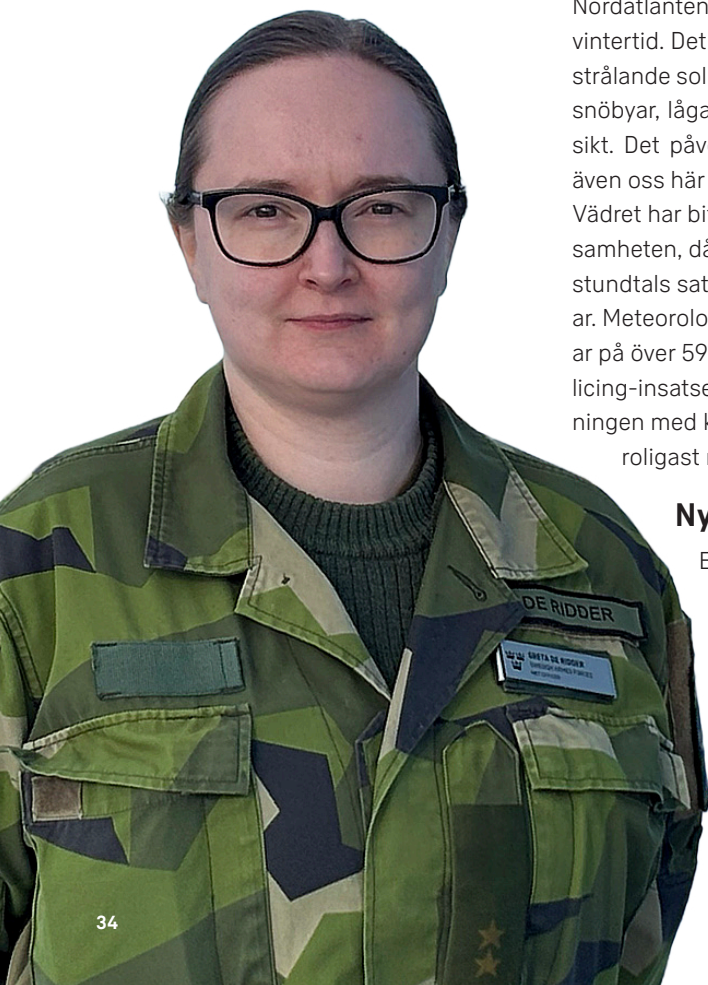
na vi är vana att se i TV. I försvarsmakten tar vi en prognos och anpassar den till vår verksamhet. Enkelt uttryckt: hur är vädret och hur påverkar det just den här specifika verksamheten? För att kunna nyscha en prognos mot till exempel markpersonal, bevakningssoldater på backen eller tekniker som ska klargöra en JAS 39 Gripen, mot piloter som är ute i en viss flygsektor och övar så måste man veta vad vädret är och hur det påverkar just dem. I luften kanske det är molnighet, isbildning och sikt. För markpersonal kan det vara temperatur eller nederbördsmängd som kan påverka. Ju mer man vet om verksamheten, desto mer kan vi nyscha och skraddarsy produkten för olika militära operationer: luft- och markoperationer, tekniker eller piloter.

Rymdväder och rymdvädersbild

För första gången tar rymdvädret plats under en insats.

– Vi har utgått från en rymdlägesbild som vi gör en bedömning av. Den bedömningen av rymdlägesbilden påverkas av ett antal faktorer. Dels vädret på marken, där moln och sikt kan påverka till exempel en satellits möjlighet till spaning. Men, vi har även rymdväder som kan påverka satelliters kommunikationssystem. Så, har vi mycket rymdvädersstörningar, till exempel coronamassutkastning eller solstormar, som kan störa ut främmande makts sensorer i rymden så innebär det att de inte kan spana på oss. Det bidrar till att vi kan agera snabbare än fienden och på ett mer oförutsägbart sätt, säger de Ridder.

Den här välavvägda produkten är unik för insatsen på Island. Kontingenten har skapat den på plats. Det är meteorologerna, underrättelsebefäl och stabsbefäl i samråd som tillsammans kommit fram till det här underlaget. Det är första gången

en sådan sammanvävd produkt används skarpt. Så när flygvapenchef Jonas Wikman efterfrågar innovation inom flygvapnet så är det här ett exempel på vad vi kan åstadkomma tillsammans.

– Rymdlägesbilden/rymdlägesprognosen var något som växte fram under de första dagarna här på Island. Det var inget vi hade förberett oss för. Hemma har vi en nischad rymdföregrening för rymdväder på METOCC som vi fått stöd ifrån. Men just den här specialprodukten har vi jobbat fram under insatsen ANI26. (METOCC: Meteorologiskt och oceanografiskt center, hemmahörande på F16.)

NOAK – i praktiken

Utöver ett starkt meteorologiskt engagemang har löjtnant Greta de Ridder, i sin roll som NOAK-företrädare, organiserat ett antal aktiviteter under insatsen.

– Det är viktigt att bygga kvinnliga nätverk och träffa andra kvinnor inom försvarsmakten, till exempel C OPL Ewa Skoog Haslum och major Lisa Lanevik, stabschef ANI26, samt direktunderställda chefer på bevakning och underrättelser. Det är också roligt att det finns ett stort intresse centralt för frågorna som NOAK driver. Under insatsen har representanter för NOAK också hunnit samtala med FVC Jonas Wikman och ÖB Michael Claesson.

På det personliga planet pekar löjtnant de Ridder ut ytterligare en aspekt av insatsen.

– Jag tycker det är kul att komma in i en ny grupp, en ny kontext och våga vara sig själv i Försvarsmakten, som man kanske uppfattar som lite fyrkantig. Under insatsen har jag flera gånger fått höra att jag ska vara mig själv. Att vara på en arbetsplats där man blir accepterad för den man är och att det uppmuntras att man kan vara ganska färgstark i sin personlighet - det uppskattar jag väldigt mycket, avslutar öjtnant Greta de Ridder, försvarsmeteorolog.

Av: kristoffer Olofsson

FLYGBASJÄGARNA ÖVADE MED DANMARK PÅ GRÖNLAND

Svenska flygbasjägare deltar i den danska övningsserien Arctic Endurance 26 på Grönland. Förbandet ombaserad i februari med transportflyg från Sverige för att stärka säkerheten i området och öva försvaret av Natos norra flank.

Övningsserien är en del av Arctic Sentry där Flygvapnet bidrar både med en pluton flygbasjägare från Blekingen flygflottilj och stridsflyg i Natos incidentberedskap på Island. De svenska bidragen är insatta under februari och mars och flygbasjägarna övar på Grönland under ett par veckor.

– Vi har ett bra och nära samarbete med danska Försvarmakten sedan lång tid tillbaka. På Grönland utvecklar vi förbandets förmågor i en krävande miljö med fokus på strid, förflyttning i svår terräng, sjukvård och samövning med allierade, säger flygbasjägarnas kompanichef Emil från Blekinge flygflottilj.

Flygbasjägarna är specialiserade på att genomföra inhämtnings- och undsättningsoperationer (Combat Search and Rescue/CSAR). Personalen är vana att arbeta i vintermiljö och subarktisk terräng i Sverige och kompaniet har särskild utbildad personal för att kunna verka i den specifika miljön som finns på Grönland.

– Det är en väldigt oförlåtande terräng. Klimaten är ökenaktigt och kallt med relativt lite snö vilket gör det svårt att gräva ner sig i snön och återhämta. Styrkan har planerat övningar med Danmark, navigerat och genomfört toppbestigningar och isklättring.

Sedan i slutet av förra året tillhör För-

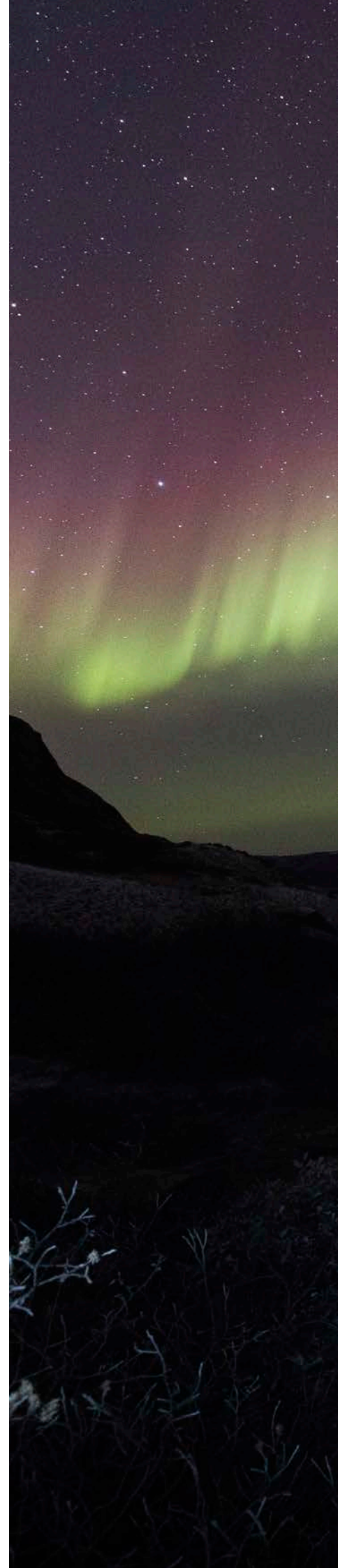
svarsmakten ett nytt operationsområde under ledning av Natos operativa högkvarter i Norfolk i USA. Området sträcker sig från Nordamerika till Finlands och Norges gräns mot Ryssland där Arktis är en del.

– Aktiveringen och ombaseringen med Transportflygplan 84 Hercules visar att Flygvapnet snabbt kan flytta personal och utrustning på ett säkert och skyddat sätt. Vi har beredskap för att kunna lösa uppkomna insatser och övningar i Natos operationsområdet, säger kompanichefen Emil.

Övningen ger även möjlighet att genomföra försök med förbandets materiel, utrustning och ledningssystem och se hur det påverkas av det arktiska klimatet. Flygbasjägarna har tillförts särskild kompetens från Kustjägarna, stridsflygdivisionerna och sambandsexperter och erfarenheterna bidrar till fortsatt utveckling i Flygvapnet.

Arctic Endurance 26 är en återkommande övningsserie som syftar till att stärka säkerheten i området och öva försvaret av Natos norra flank. Även svenska jägarsoldater från armén kommer ingå i övningen i ett senare skede. Deltagande nationer är bland annat Tyskland, Norge, Island, Belgien, Finland, Frankrike och Nederländerna.

Text: Therése Åkerstedt, Foto: Hannes Holmström

ARCTIC SENTRY

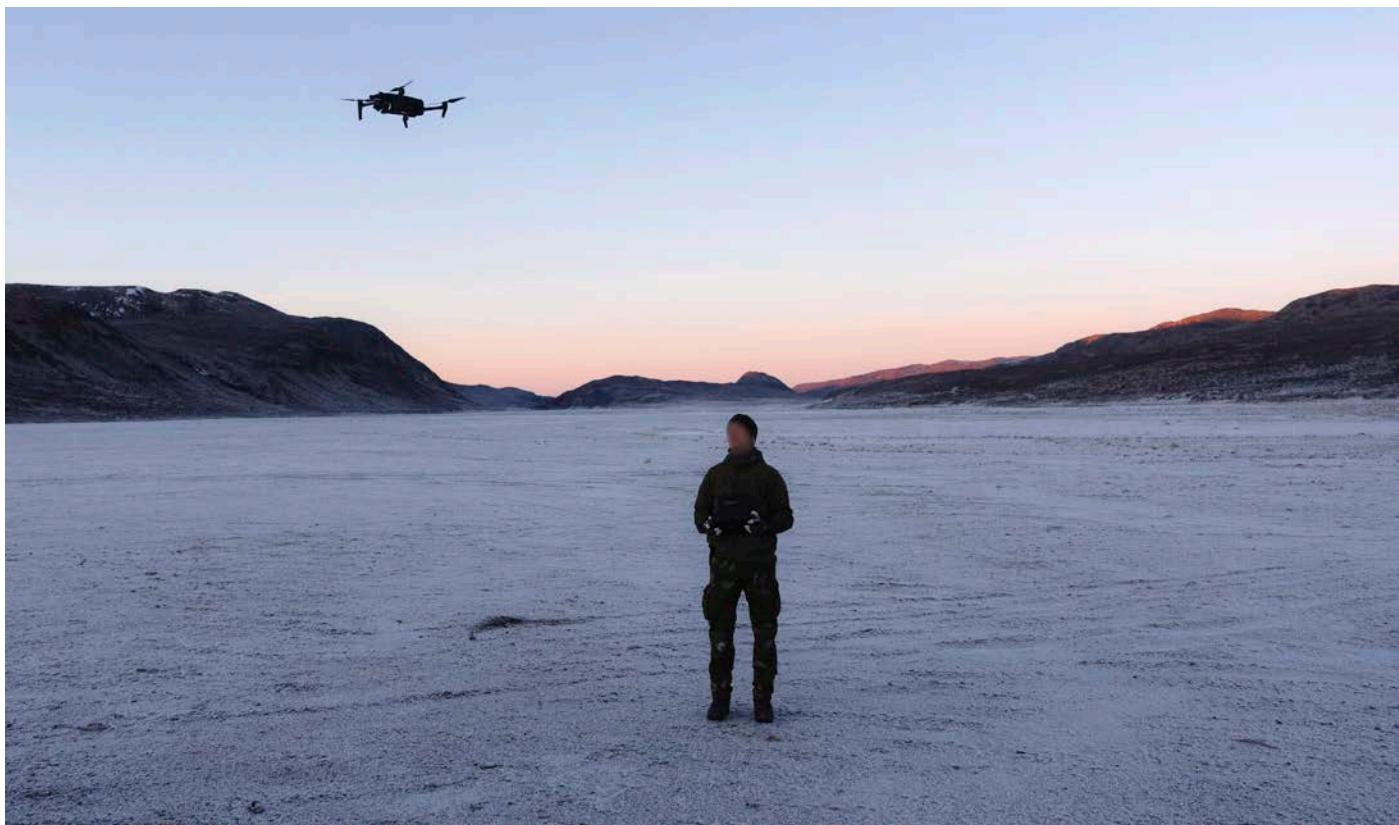

Foto: Hannes Holmström

FRANSKA FLYG I UPPSALA

I början av året har F 16 haft besök av två franska Rafale-flygplan från jakt- och experimentskvadronen i Mont-de-Marsan.

Baseringen genomfördes inom ramen för det franska konceptet Agile Combat Employment (ACE), som innebär att en mindre kontingent tillfälligt baserar på en annan flygbas inom Nato-alliansen.

– Syftet med ACE att stärka den operativa flexibiliteten och förmågan att snabbt kunna verka från olika baser tillsammans med allierade. Att basera på F 16 i vinterförhållanden är särskilt värdefullt, då det ger möjlighet att testa både flygsystem och markorganisation i ett klimat som skiljer sig markant från hemmabasen i Frankrike, säger kontingentschefen överstelöjtnant Guillaume.

Under vistelsen har franska Rafale-flygplan genomfört övningsmoment i luften tillsammans med stridsflygare från F 17.

– Samarbetet har varit väldigt givande och bidragit till ökad interoperabilitet mellan flygförbanden, säger kontingentschefen

Vid Upplands flygflottilj har baseringen varit ett bra tillfälle att utbyta erfarenheter främst inom basområdet.

– Det första man slås av är professionaliteten hos våra allierade samt viljan att arbeta tillsammans mot samma mål. Vi har dragit flera lärdomar i vår roll som mottagande förband och ser mycket fram emot ett fortsatt nära samarbete, säger överstelöjtnant Johan Brändewall, chef för 162:a Flygbasbataljonen vid F 16.

Av: Kristoffer Olofsson

Foto: Kristoffer Olofsson

Foto: Kristoffer Olofsson

Foto: Kristoffer Olofsson

Foto: Kristoffer Olofsson

Foto: August Järpemo

Foto: August Järpemo

Foto: August Järpemo

Foto: August Järpemo

LUFSTRIDSKRAFTERNA UNDER AURORA 26

Aurora 2026 har för Flygvapnet varit väldigt annorlunda än en "vanlig" större övning brukar vara. Istället för ett gemensamt, övergripande scenario med dynamisk duell mellan egen sida och motståndaren – vilket i och för sig är väldigt bra övning – har Aurora haft fokus på de komponenter som tillsammans bildar Flygvapnet: vad behöver just mitt förband bli bättre på?

Med det angreppssättet skapades en övning där alla förband kommer ut på andra sidan lite eller till och med mycket bättre än de var före övningen. För Flygvapnet har Aurora 26 varit just en sådan övning. Skolor har övat inmönstring, utrymning, utbildning på annan plats. Kompanier har övat på detaljer i sin funktion. Staber har kunnat öva metodik och beslutsfattande. Divisioner har övat gemensam strid mot till exempel sjösmål, och skvadroner har övat stöd till andra försvarsgrenar och stridskrafter. Vi har övat hundar, värnpliktiga, T-personal och nästan alla vi som tjänstgör i Flygvapnet till vardags. Alla krigsforband har kunnat förbättra sin krigsplan-

läggning, och är nu mer förberedda om kriget kommer. Alla har därmed under en relativt kort, men väldigt intensiv tid, tagit steg framåt som väsentligt höjt Flygvapnets krigföringsförmåga.

Aurora har också präglats av nybygganda och innovation. Oavsett om vi pratar om att experimentera med skydd och fältarbeten i en grusgrop, att använda andra former av batterier eller teleskopantennor i nya syften, testa nya utbildningsstöd, eller utvecklat taktiken i striden, så har det kunnat ske under årets övning. Det har varit fantastiskt att se hur all den inneboende kreativiteten har blommat ut, och hur vi kunnat, velat och vågat prova det där som

vi aldrig gjort förr. Att viljan att prova vunnit över rädslan att göra fel. Den stora utkomsten ur Aurora är därmed inte bara förmågelyft, utan lösgörandet av innovationen. Vi har överkommit rullmotståndet som organisation, och förändringen är nu i rörelse.

Det vi behöver göra nu är att bygga vidare på vunna erfarenheter, så att fler tar nya steg. Vi ska givetvis samla erfarenheter, sprida de goda exemplen och institutionalisera kunskapen där det behövs, så att den stannar kvar när dagens nybyggare går vidare för nya utmaningar. Men det viktigaste är att hålla rörelsen igång. Vår tillväxt och vår väg till att bli redo för det värsta bygger på att innovationen, förändringsviljan och den ständiga nybyggandan är här för att stanna.

När vi övar på det sätt som vi övat under Aurora 26 har förbättrat varje komponent i Flygvapnet.

Text: Niclas Magnusson, stf. flygvapenchef.

Flygvapenchefens råd besökte 61. luftvärnsbataljonens grupperingsplats utanför Halmstad under Aurora 26. Flygvapenchefen i samtal med plutonchefen Knutsson som berättar om verksamheten och övningens utmaningar.

Besök hos 61. luftvärnsbataljonens grupperingsplats.

SAMÖVNING MED KARELENS FLYGFLOTTILJ

Under Aurora 26 fick F 17 besök av Karelen flygflottilj i syfte att samöva på att klargöra varandras flygplan inom ramen för Aircraft Cross Servicing, ACS.

Konceptet ACS syftar till att öka rörligheten inom allierade nationer inom Nato. Finska värnpliktiga hjälpmekaniker fick därför öva på klargöringsmoment på ett Jas 39 Gripen under ledning av svenska värnpliktiga hjälpmekaniker. Även de svenska värnpliktiga fick öva på att hänga ammunition på ett F/A-18 Hornet, medan svenska flygtekniker fick ännu djupare utbildning i klargöring av det finska planet. ACS är en viktig del inom Natos spridningskoncept Agile Combat Employment (ACE), som syftar till att skapa dilemma för motståndaren om var de allierade stridsflygen uppträder.

Under veckan fick F 17 även besök av flottiljchefen för Karelen flygflottilj, överste Tomi Böhm, som diskuterade framtida samarbeten med flottiljchef Christoffer och såg sina värnpliktiga öva. Det skedde också en gemensam övning på Kalmar flygplats inför media, där svensk och finsk personal utförde klargöring på varandras flygplan och visade att de kunde verka som en enda enhet.

Av: Caroline Åkeborn/Försvarsmakten

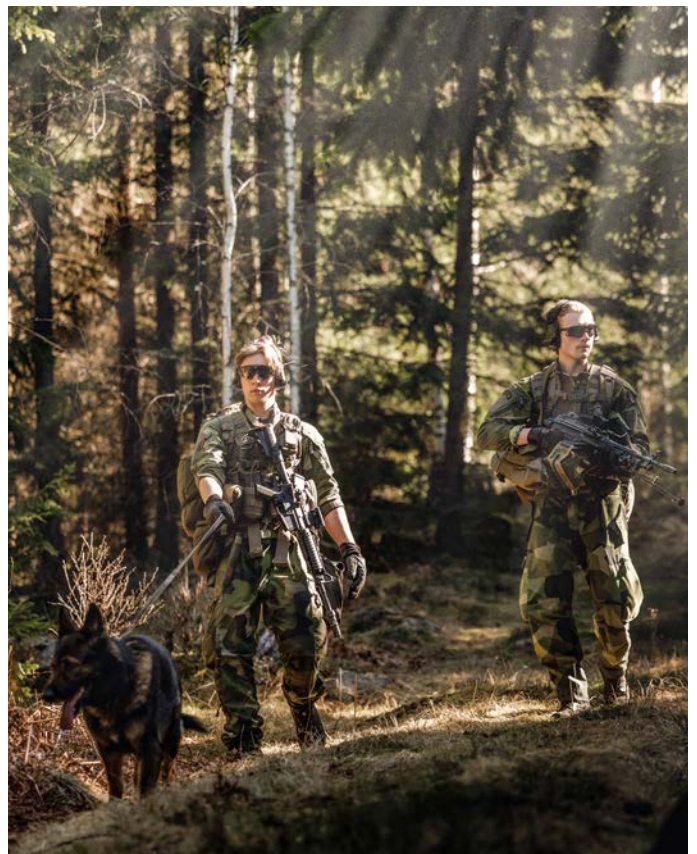
Blekinge flygflottilj gav världsstöd åt Karelens flygflottilj när värnpliktiga och personal från flottiljerna samövade i att klargöra varandras flygplan inom ramen för Aircraft Cross Servicing, ACS. Foto: Jonas Holmberg

Blekinge flygflottiljs piloter övade på att operera på kortbana i Hagshult för att bibehålla och utveckla förmågan till regional spridning.

Blekinge flygflottilj och Ronneby garnison agerade värd åt nederländska attackhelikoptrar av typen Apache.

Blekinge flygflottilj gav världsstöd åt Karelens flygflottilj när värnpliktiga och personal från flottiljerna samövade i att klargöra varandras flygplan inom ramen för Aircraft Cross Servicing, ACS.

SÅ SKA FÖRSVARSMAKTENS HUNDTJÄNSTENHET KLARA KRIGETS KRAV

Hur klarar Försvarsmaktens hundtjänstenhet av att skala upp verksamheten med kort varsel och med ändrade förutsättningar? Under Aurora 26 har man genomfört en omfattande övning för att utveckla detta.

Syftet med övningen har varit att söka svar på hur verksamheten kan anpassas efter krigsförbandens behov. Fokus har varit tydligt: att snabbt kunna leverera tjänstehundar och hundförare när behoven ökar.

– Vi har gått från ett fredstida tänk till att bygga en organisation som fungerar i krig. Nu har vi äntligen fått chansen att pröva det vi arbetat fram under flera år, säger Marcus Sand som är chef på Försvarsmaktens hundtjänstenhet.

Ett 80-tal fodervårdshundar, från unga valpar till färdigdresserade tjänstehundar, har transporterats från olika delar av Sverige till hundtjänstenhetens anläggningar i Märsta och Sollefteå.

Ökad utbildningstakt sparar tid

Idag kan det ta upp till ett år att färdigställa en tjänstehund. Under övningen har man därför prövat hur utbildningar och tester kan komprimeras utan att förmågan förloras och resultaten pekar på stora tidsvinster.

– I dagsläget utbildar vi spetskompetenshundar oavsett var de ska. När vi behöver leverera hundar till förbanden i högre takt kanske vi behöver börja prioritera. Det kan leda till att hundarna som levereras inte är fullt utbildade på alla plan, men frågan är om de behöver det, säger Marcus Sand.

Han menar att man i större utsträckning kan anpassa hundens kompetens till förbandet den ska till med målet att rätt hund levereras till rätt uppgift.

– Produktionsmässigt kommer allt att gå mycket fortare om vi vet hur snabb en dressyr kan vara, hur snabb en hundförarutbildning kan vara och hur snabbt tester kan genomföras. Erfarenheterna vi får med oss när vi testar att öka på utbildningstakten på det här sättet är ovärderliga, säger Marcus Sand.

Dygnet runt i höjd beredskap

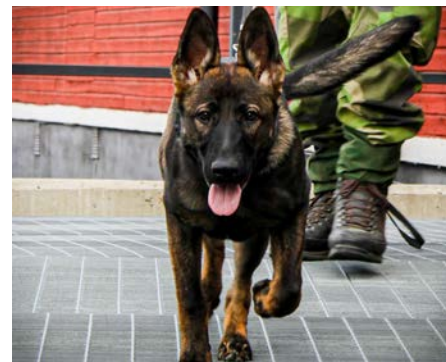
För många i personalen har övningen inneburit en helt ny erfarenhet där de fått arbeta i ett högre tempo och under andra förutsättningar än i den ordinarie verksamheten.

– Det har varit väldigt lärorikt. Jag kommer från en civil bakgrund så jag har ingen militär erfarenhet sedan tidigare. Nu har jag har lärt mig strukturen på ett helt annat sätt och fått bättre förståelse för hur allt fungerar, säger Sofia Malm Persson som arbetar som avelsansvarig på Försvarsmaktens hundtjänstenhet.

Under övningen har man även genomfört utbildningsmoment inom bland annat CBRN-skydd, skydd av anläggningar, transporter och logistik och evakuering. Dessutom har man dokumenterat det hela så att checklistor och rapporteringsvägar finns klara.

– Tack vare denna övning kan jag öppna en låda, dra fram ett antal planer och köra. Alla vet att vi kan följa planerna eftersom vi har provat dem. Och oavsett vem som sitter i den här stolen så kommer de att fungera. Målsättningen har varit att vi ska bli mer krigsförberedda än vad vi har varit och med facit i hand är vi det, säger Marcus Sand.

Av: Charlotta Wall

LUFTSTRIDSSKOLAN UTVECKLAR FRAMTIDENS UTBILDNING

Under Aurora 26 har Stridslednings- och luftbevakningsskolan övat hur utbildning kan genomföras även när förutsättningarna förändras snabbt. Simulatorer och utbildningssystem transporterades från Uppsala till Enköping. Tre timmar efter ankomst kunde utbildningarna starta.

För första gången i skolans historia har man bedrivit utbildning från en alternativ plats och i ett högre tempo än normalt. Bakgrunden är erfarenheter dragna från kriget i Ukraina där man ser att skolor och ledningsförband tvingas flytta sin verksamhet och fortsätta utbilda trots pågående krig. Utbildningsplatser har blivit prioriterade mål för bekämpning.

– Rörlighet och spridning måste omfatta alla delar av Flygvapnet, inklusive utbildnings- och utvecklingsverksamheten. Det är framförallt viktigt när vi hamnar högre upp på konfliktskalan. Här provar man också koncept där en utbildning som annars tar flera dagar istället genomförs på ett fåtal timmar. Det ger viktiga erfarenheter för att utveckla den forcerade utbildningen, säger Carl Bergqvist, chef på Luftstridsskolan.

Tre timmar från lastbil till lektionssal

Förberedelserna började i Uppsala där personalen på mindre än ett dygn ställde i ordning all utrustning och materiel. På plats i Enköping byggdes en rörlig utbildningsanläggning upp och bara tre timmar efter ankomst kunde man ta emot och börja utbilda elever. Långa dagar, fler utbildningspass och färre instruktörer har varit en del av upplägget för att simulera de förhållanden som kan uppstå.

– Det här är relativt nära hur vi kommer att behöva utbilda i krig, vi måste vara beredda på att kunna producera utbildad personal snabbt till krigsförbanden om situationen kräver det. Övningen visar att avancerad utbildning går att genomföra även med begränsade resurser, säger Marcus Karlin, chef på Stridslednings- och luftbevakningsskolan.

För kadetterna och de värnpliktiga som deltog innebar övningen ett nytt sätt att arbeta. Julia som gör sin värnplikt som luftbevakare på F 16 beskriver hur de fick anpassa sig till den nya miljön och till ett annorlunda upplägg.

– Det har gått väldigt snabbt från att vi kom hit till att vi började lösa uppgifter. Det är väldigt kul att få delta med tanke på att det är första gången det här genomförs, säger Julia.

Digitala verktyg och nordiskt samarbete

På plats i Enköping fanns personal från finska Karelens flygflottilj för att följa verksamheten och vidareutveckla samarbetet mellan de nordiska länderna.

– Sverige har god förmåga till rörlighet och är innovativa i hur ni använder olika system och utbildar personal. Genom ett starkt samarbete mellan skolorna kan vi lära av varandra, säger Tuukka Nurkka från den finska motsvarigheten till Stridslednings- och luftbevakningsskolan.

Under övningen har Stridslednings- och luftbevakningsskolans egentillverkade appar använts. De gör det möjligt att genomföra utbildning via surfplattor och smarta tv-skärmar vilket ökar flexibiliteten och möjligheten att snabbt etablera verksamhet på en ny plats. Målet är att dessa verktyg även ska kunna användas vid de nordiska skolorna.

– Vi vill att alla ska bli bättre, därför vill vi dela med oss av våra verktyg och hjälpa de andra skolorna att bygga egna utbildningsspel för sina elever, säger Marcus Karlin.

Text Charlotta Wall

NYA BILDFÖRSTÄRKARE STÄRKER FLYGVAPNETS MÖRKERFÖRMÅGA

Flygvapnet har köpt in nya binokulära bildförstärkare, Bino-25, som nu rullas ut på flertalet förband. Det är flygbasjägarna som drivit anskaffningen – ett förband som historiskt sett varit pionjärer med bildförstärkare inom Försvarsmakten.

– För förband som i huvudsak arbetar i mörker är det viktigt med rätt materiel för att öka chanserna till överlevnad i strid. De nya systemen är fusionerade bildförstärkare med bättre prestanda och allt-i-ett-funktioner, säger Mattias, utvecklingsofficer på flygbasjägarna.

Till skillnad från föregångaren Mono12 ger Bino-25 ett förbättrat djupseende tack vare två bildrör och vit fosfor-teknik, vilket ger högre bildskärpa och en mer naturlig känsla för ögonen. Systemet integrerar även värmekamera, vilket markant ökar förmågan att upptäcka och identifiera fiender utan att behöva använda vapnets kikarsikte.

– Bland de hot som finns mot en flottilj finns sabotageförband – så kallade specialförband – som löser alla sina uppgifter

både dag och natt. Därför måste vi matcha den förmågan, säger Mattias.

Flygbasjägarna har delat med sig av systemen till flera förband med liknande behov, däribland F 7 och dess flygbassäkpluton, där förmågan att verka dygnet runt är en grundförutsättning. Bino-25 används redan i skarp verksamhet – flygbasjägarna nyttjat nyligen systemet under insats på Grönland, och F 7:s flygbassäkpluton använde det under Air Policing på Island. Erfarenheterna från båda insatserna bekräftar att systemet fungerar väl under krävande förhållanden.

Genom att koppla ATAK till värmekameran ökar lägesuppfattningen ytterligare, och via en HUD kan informationen visas utan att soldaten behöver titta bort från omgivningen.

– Vår motståndare har kvalificerad utrustning som vi behöver matcha. Bino-25 höjer den enskilda soldatens – och därmed gruppens – förmåga att lösa uppgifter i mörker, säger Olle, som tjänstgör vid flygbassäkplutonen på F 7.

Han understryker samtidigt att tekniken bara är ett av flera verktyg:

– Det ska dock inte glömmas att det handlar om att träna i mörker med systemet, det är det som gör oss bättre. Systemet i sig kommer inte göra oss bra – utan det är när vi övar och bedriver insatser som vi blir bättre och farligare för fienden. Den gamla sanningen "tid i röret" gäller fortfarande.

Text: Lena Bogren Foto: Clara Karlsson

FAKTA

ATAK – Android Team Awareness Kit är en app som låter soldater dela positioner i realtid och koordinera insatser direkt via mobila enheter.

HUD – Head-Up Display är ett transparent displaysystem som projicerar information direkt i soldatens synfält, utan att denne behöver titta bort från omgivningen.

NYA SIMULATORER TILL FLYGVAPNET

Under 2025 har F 7 och F 21 utvärderat möjligheten att införa en simulator för utbildning av personal som ska bogsera Gripenplan.

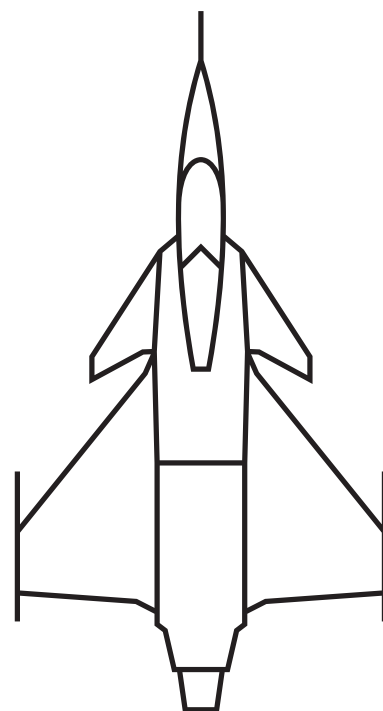
Tack vare simulatormen kan vi korta ner tiden det tar att utbilda förare i bogsering och minska risken för slitage och skador på materiel, utan att försämra kvalitén på utbildningen.

Nästan 80 procent av bogseringsutbildningen kan nu göras i simulatormen. När

eleven kommer ut och ska bogsera på riktigt så sitter känslan för bogsering redan i ryggmärgen.

Målet är nu att bogseringssimulatorer ska införas i hela Flygvapnet.

Text: Lena Bogren Foto: Flygvapnet

LYCKAD SAMVERKAN

HELIKOPTER 16-SIMULATOR

För fyra år sedan lades en beställning av Helikopterflottiljen till FMV på en Blackhawk Aircrew Trainer (BAT), en helikopter 16-simulator, av Helikopterflottiljen till FMV. Sedan dess har ett gediget arbete, som präglats av god samverkan, pågått för att nu avslutas med en överlämningsceremoni mellan myndigheterna.

Under en strålande vårsol i mars skedde den officiella överlämningen av helikopter 16-simulator från FMV till Helikopterflottiljen. Det var förbandschef Niklas Blomberg och Per Johnsson, teknisk chef materielsystem helikopter 16, som under en ceremoni tog emot simulatören från FMV:s representanter Lars Granath, systemingenjör och Michael Stolpen, enhetschef.

– Det är ett långt arbete som ligger bakom anledningen till att vi står här idag. Jag vill tacka alla inblandade parter från Helikopterflottiljen som gjort mitt arbete som koordinator för leveransen mycket enkelt, säger Lars Granath.

Simulatören innebär ökade möjligheter

till realistisk och effektiv träning för Helikopterflottiljens piloter. Den är utrustad precis som en äkta helikopter 16 cockpit vilket gör att den kan användas av operativa piloter såväl som piloter under träning. Tidigare har man behövt resa till Tyskland för att få tillgång till liknande simulatorer, men nu kan träning alltså ske på hemmaplan.

– Detta är inte bara en stor milstolpe för Helikopterflottiljen, utan även för mig personligen då jag som dåvarande krigsförbandsansvarig, helikopter (KFA HKP), var med och kravställde en simulator. Nu står vi här med en helikopter 16-simulator som skapar bra förutsättningar för hög nyttjandegrad såväl som flexibilitet för pla-

Förbandschef Niklas Blomberg och Per Johnsson, teknisk chef materielsystem helikopter 16, tog emot simulatören från FMV:s representanter Lars Granath, systemingenjör och Michael Stolpen, enhetschef.

nering och användning, säger förbandschef Blomberg när han tagit emot nycklarna till simulatören.

Kravet på denna simulator bygger på Simulatorkonceptet för Helikopterförband som togs fram år 2020. Förbandschef Blomberg menar att detta bara är starten för ett komplett simulatorsystem. Målbilden är att utöka med en besättningssimulator för att simulera en hel förbandsträning.

– Jag vill tacka alla inblandade. FMV har på ett mycket föredömligt sätt nått upp till våra behov för att driftsätta systemet. Vi är mycket nöjda och nu är det hög tid för oss att börja nyttja simulatören i ett läge där taktikträning tar större plats än någonsin, avslutar Blomberg.

Text & foto: Josephine Björk

I oktober förra året skedde leveransen av simulatören. Sedan dess har FMV säkerställt installation och testning. Foto: Jesper Moldvik.

ETT SEKEL AV LUFTMAKT

– TRADITIONER SOM HÅLLER FLYGVAPNET SAMMAN

Ett sekel av luftmakt firas inte bara i ord – utan även i handling. Under det unika jubileumsåret 2026 möts tradition, gemenskap och framtidstro i ceremonier som stärker flygvapenandan.

Ceremonier och traditioner är inte enbart uttryck för högtid – de är bärande delar av vår identitet, vår stolthet och minnen som skapats genom åren. De skapar sammanhang, förmedlar värderingar och knyter ihop generationer av flygvapnets medarbetare. När Flygvapnet nu fyller hundra år blir det särskilt tydligt.

Under de senaste åren har vi medvetet ökat ambitionen inom traditionsområdet. Ett konkret steg är inrättandet av Flygvapnets traditionsråd – ett beredningsorgan som samlar kompetens från hela flygvapnet för att bevara, utveckla och säkerställa kvalitet i våra ceremonier och traditioner. Det är ett sätt att ge strukturen och innehållet den tyngd ceremonier och traditioner kräver.

Den 17 juni genomförs en gemensam hangarfest vid Flygvapnets förband. Eftersom verksamheten inte medger att vi samlas på en plats, möts vi lokalt vid samma tillfälle, för att ändå kunna fira tillsammans. Det är ett uttryck för gemenskap och tillhörighet, där hela flygvapnet uppmärksammar jubileet i sina egna miljöer.

Jubileumsåret ger oss därefter sin tydliga kulmen. Den 1 juli, på hundraårsdagen, inleds firandet i Flygvapnets minneshall. Där hedras de som omkommit i militär flygning, en tradition som ytterst

påminner oss om uppdragets allvar och vårt ansvar. Dagen fortsätter med korum, kransnedläggning vid Flygarmonumentet på Karlaplan och därefter fanmarsch till Kungliga slottet, där högvakten avlöses. Att Flygvapnet denna dag uppträder samlat med fanborg och högvakt är ett tydligt uttryck för vår historia, vår professionalism och vår plats i samhället.

Redan dagen därpå påbörjas en rundresa genom landet. Under drygt två veckor läggs kransar vid ett trettiotal minnesplatser. Vid många av dessa möter vi också kamratföreningar och lokala företrädare, vars engagemang bidrar till att hålla berättelserna levande. Varje plats bär sin egen historia, men tillsammans formar de en helhet, en påminnelse om Flygvapnets geografiska bredd och historiska djup.

I augusti samlas Flygvapnet i Linköping. Där möts historia, nutid och framtid genom seminarier, internationella möten och två flygdagar.

Parallellt under hela året fortsätter andra delar av jubileet, från den jubileumsbok som getts ut till konserter och andra

samlade aktiviteter, ofta med stöd av Försvarsmaktens musikkårer och fältartister som tillsammans ger en bred bild av Flygvapnet 100 år.

Som en del i att ytterligare stärka vår identitet pågår också arbetet med vår nya tjänsteuniform. Den ska förena tradition med samtid och tydligt uttrycka det Flygvapen vi kommer ifrån, är idag och det vi vill vara framåt.

Ceremonier och traditioner är inte ett självändamål. De är ett verktyg för att skapa mening, stolthet och riktning. Rätt genomförda stärker de vår identitet och vår förmåga att verka tillsammans.

När vi nu firar hundra år gör vi det inte bara för att minnas det som varit, utan för att tydliggöra vad vi tar med oss in i nästa sekel. Det är i detta möte mellan historia och framtid som flygvapenandan formas vidare.

Leif Bersell, flygvapenförvaltare

HACKATON MED EXPERIMENT-KONTORET

Tillsammans med STUNS (Stiftelsen för samverkan mellan universiteten i Uppsala, näringsliv och samhälle) har Experimentkontoret under våren arrangerat ett hackaton. Studenter från Uppsala Universitet och SLU har fått sätta tänderna i Forsvarsmaktens verkliga utmaningar.

Flygvapnets Experimentkontor kommer med utmaningen och studenterna får sedan vara med och utveckla lösningen. Temat för detta hackaton var energiförsörjning av Flygvapnet utifrån bland annat hållbarhet, juridik, teknik, ekonomi och användarperspektiv.

– Experimentkontoret arbetar dagligen med att utveckla Flygvapnet och göra det ännu vassare än det redan är. Ett av de mest effektiva sätten, framför allt sett till tid och pengar, är att ta hjälp av studenter. Vi är jätteintresserade av vad de har för idéer för att sedan se vad vi skulle kunna göra med dem, säger Marcus Tynnhammar, chef på Flygvapnets Experimentkontor.

Ett 40-tal studenter från 19 olika utbildningsinriktningar deltog i hackatonet. De delades in i grupper med blandade kompetenser för att sedan tillsammans utveckla Flygvapnets nästa innovation.

– Det är väldigt spännande att få vara med och bidra, även om det är svåra frågor och långt utanför min egen komfortzon, säger Karin som precis tagit examen i samhällsplanering.

Efter ett antal träffar skulle sedan studenterna på tre minuter pitcha sina idéer för en jury som bestod av representanter från STUNS, Uppsala Innovation Centre (UIC), Connect Region Uppsala samt Flygvapnets Experimentkontor. Juryn utsåg bästa pitch och bästa idé för att sedan

ta studenternas idéer och lösningar vidare internt inom Flygvapnet, något som kan leda hela vägen till att starta ett nytt företag.

– Målet är att få in så många av de här idéerna som möjligt, så snabbt som möjligt och testa dem på bred front. Det finns jättemycket att plocka här, säger Marcus Tynnhammar.

Publiken och juryn fick se en rad innovativa idéer som varierade stort – alltifrån maskar som äter upp avfall och genererar värme, till mobila solcellslösningar.

– Mina studier är ganska teoritunga och här har jag fått en möjlighet att applicera det på verkligheten och på riktiga scenarion. Det har varit väldigt intressant att se hur annorlunda det blir när man faktiskt måste göra någonting konkret. Sen att det görs för Forsvarsmakten sätter en intressant prägel på det. Det har varit väldigt lärorikt, jag skulle verkligen rekommendera andra att delta om det kommer fler liknande tillfällen, säger Hampus som pluggar till civilingenjör energisystem.

Text: Charlotta Wall Bild: Moa Norlander och Martin Almroth

DET ÄR LÄTT ATT VARA ÖDMJUK NÄR MAN VET ATT MAN ÄR BÄST

Vad jag lärt mig på vägen till fanjunkare

För ett par år sedan befordrades jag från översergeant till fanjunkare i Flygvapnet. Många menar på att grad inte betyder något, men för mig var det ändå en ganska stor grej. Sigillet är tänkt att visa att det här är någon med stort kompetensdjup – här är någon som förtjänas att lyssnas på, någon med betydande erfarenhet inom sitt skrä. Det bör i alla fall göra det om man faktiskt förhåller sig till FVC:s riktlinjer för befordran. Men tyvärr är det ganska vanligt att man bara tittar på tid i tjänst – men det är en helt separat diskussion.

Utan inbördes ordning vill jag dela med mig av några saker jag lärt mig under de tio år som gått sedan jag tog examen från militärhögskolan.

Du är en väldigt liten komponent i ett väldigt stort system

Försvarsmakten är en väldigt stor och väldigt komplex organisation; ett system av system av system. Det är lätt att ens upplevelse av Försvarsmakten krymper till den vardag man upplever på kompaniet. Där kan man ofta uppleva stora frustrationer över att just *vårat* kompani inte lyssnas på, att ingen utanför vår bubbla förstår just *våra* utmaningar och att ingen identifierar just *din* förträfflighet.

Ibland är det helt enkelt precis så. Men ofta beror det på att, i en myndighet med ändliga resurser, en *annan* enhet på förbandet fick uppmärksamheten som vi törstade efter just då.

Här finns det en hel del förbättringspotential inom myndigheten. Vi behöver generellt bli bättre på att vara transparenta och kommunicera vilka beslut vi tar och varför.

Vi lär alltid våra unga gruppchefer om hur viktigt det är för moralen och för uppdraget att konstant hålla gruppen uppdaterad om vad vi gör och varför. Vi behöver bara hitta sätt att göra samma sak fast inom hela kompaniet, bataljonen, förbandet, försvarsgrenen och Försvarsmakten.

Var ödmjuk men inte blyg

Under åren har jag stött på yrkesofficerare och soldater vars självbild gick förlorande ur duellen med verkligheten. Det är viktigt att angripa värvet med ödmjukhet, men det får inte övergå till att man nedvärderar sig själv eller slutar tro på sin förmåga. Du är yrkesofficer – självsäkerhet står skrivet på baksidan av din gradbeteckning.

En av de plutonchefer jag hade när jag själv gjorde min grundutbildning för 20 år sedan sa en solig eftermiddag i Görjaskogen att "det är lätt att vara ödmjuk när man vet att man är bäst". Jag ser det som att om man bara är tillräckligt trygg i sig själv så har man inga problem med att låta någon annan stå i rampljuset eller att äga sina egna misstag.

Instruktörens främsta egenskap är hög personlig färdighet

Det är för mig oförståeligt hur detta påstående kan provocera så många, men det visar sig stämna gång på gång. En instruktör som inte har stor förståelse för och kan uppvisa skicklighet i sitt ämnes praktiserande är inte en bra instruktör.

Detta blir särskilt tydligt i mitt eget område som är skjututbildning, något som "alla kan". Under instruktörskurser hörs det ofta sägas att kursen ska fokusera på instruktörsrollen genom övningsplansskrivande och hur skjutledaren ska stå på skjutbanan. Utfallet blir alltid det samma: en yrkesofficer som kan foga sig efter skolans senaste övningsplansmall men som går på kompetensgrund direkt när truppen börjar göra misstag eller inte utvecklas.

Våga bli duktig på ditt ämne! Ta alla chanser du kan att träna din färdighet. Och om du är chef – bered dina instruktörer möjlighet att träna sig själva.

Soldatens misslyckande är ditt misslyckande

Det är omöjligt att vara en bra ledare utan omtanke för truppen. Den omtanken kan ta olika former, men bryr man sig inte om soldatens välmående och utveckling kommer man att misslyckas som ledare. Dela trup-

pens umbäranden. Hög dem när de lyckas, bär deras misslyckanden, och rannsaka alltid dig själv: *har jag gett dem förutsättningarna att lyckas med den här uppgiften?*

Ifrågasätt allt som inte för krigsförbandet framåt

En av mina lärare på militärhögskolan berättade en gång för mig att när en stab blir tillräckligt stor så börjar den självgenerera uppgifter. "Stabandet" blir ett självändamål, ofta i form av olika listor i Excel som ska fyllas i för att följa upp olika saker. Det känns bra och produktivt eftersom någonting produceras. När dagen är slut kan vi gå från jobbet och känna att det var en bra dag eftersom den där listan äntligen blev klar eller för att det där långa mötet utan beslutspunkter blev genomfört.

Vi måste därför våga vara kritiska: Vilken juridisk eller operationell risk reducerar jag genom den här aktiviteten? Hur hjälper den här uppgiften förbandets förmåga? Har jag det här mötet för sakens skull eller har det en tydlig målsättning? Hjälpa varandra genom att hela tiden tänka och kommunicera med FISÅ – Fakta, Innebörd, Slutsats, Åtgärd.

Det finns naturligtvis massor med andra lärdomar jag dragit genom åren, men man får dra ett tillfälligt streck någonstans.

Jag är i vilket fall väldigt stolt över mina gradbeteckningar men jag förringar inte vikten de placerar på mina axlar. Det är ingenting man erövrar och sen är det klart, det är något man utnämns till att förtjäna med löftet att man fortsätter att förtjäna den resten av sin tjänstgöring.

En längre version av insändaren finns på Emilia.

FRÅN LEKTIONSSAL TILL STRATEGISK STUDIO

STUDIO FLYGVAPNET HAR INVIGTS

På bara sex veckor förvandlades en tidigare lektionssal till en toppmodern mediastudio. Studio Flygvapnet är en resurs för hela Flygvapnet med syftet att öka den operativa effekten. I en tid där omvärldsläget är osäkert och föränderligt blir förmågan att snabbt sprida kunskap och budskap avgörande.

Under invigningen fick Luftstridsskolans chef Carl Bergqvist prova på att spela in ett tal i den nya studion. På plats var även Mats Antonson, chef Flygstaben, och tillsammans klippte de bandet för att officiellt förklara studion invigd.

– Omvärldsläget och framtidens behov ställer nya krav på vår kommunikation och utbildning. Nu inviger vi äntligen Studio Flygvapnet för att möta det, säger Mats Antonson, chef Flygstaben.

Genom studion skapas nya möjligheter att nå ut bredare, snabbare och mer effektivt än tidigare. Där en fysisk lektionssal kunde samla ett fyrtiotal deltagare, kan nu utbildning och budskap nå en obegränsad publik – oavsett geografisk plats.

– Vi måste hitta lösningar där få kan utbilda fler, såväl i samma rum som på

distans – helt i enlighet med Flygvapnets koncept för spridning och rörlighet. Men vi kommunicerar inte bara för att utbilda utan kommunikation är också en central del för att kunna avskräcka. Att kommunicera våra förmågor till våra egna och vår befolkning stärker dessutom också moral och motståndskraft, säger Carl Bergqvist.

Studio Flygvapnet är en viktig investering i framtiden. Genom att kombinera teknik, kompetens och samverkan skapas förutsättningar för ett mer tillgängligt, flexibelt och kraftfullt kommunikations- och utbildningssystem. Studion står redo att stötta verksamheter i hur den kan användas på bästa sätt för att stärka Flygvapnets samlade förmåga.

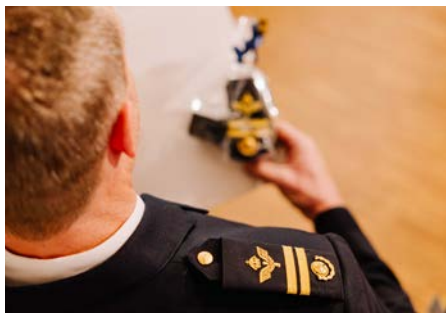

Text: Charlotta Wall Foto: Martin Almroth

FLYGVAPENPODDEN

När Flygvapnet firar 100 år under 2026 uppmärksammas jubileet med en serie poddavsnitt. Genom spännande berättelser, unika intervjuer och historiska tillbakablickar får lyssnaren följa med genom ett sekel av svensk flyghistoria. Vi lyfter vi människorna, besluten och innovationerna som format Flygvapnet – från då till nu.

Text: Charlotta Wall

HELIKOPTERFLOTTILJENS FÖRSTA ÖVERFANJUNKARE UTSEDD

En uppdragsspecialist på SHG befordrades i samband med Helikopterflottiljens årsgenomgång till överfanjunkare. Han blir därmed den första personen på förbandet – och den tredje i hela Flygvapnet – som befordras till den nya tjänstegraden.

Överfanjunkare infördes som ny tjänstegrad i Försvarmakten i slutet av 2023. Den individ som kan komma ifråga att bli befordrad till överfanjunkare är en mästare som genom mångårig tjänstgöring och erfarenhet har utvecklat en sådan yrkesskicklighet att medarbetaren är en auktoritet i Flygvapnet. Graden tilldelas restriktivt, max en gång per år under kvartal 4, och beslutet om befordran fattas av flygvapenchefen.

I samband med årsgenomgången på Flygvapenmuseum fick Helikopterflottiljen sin första överfanjunkare då en uppdragsspecialist på fjärde helikopterskvadronen/särskilda helikoptergruppen (SHG) befordrades. Det är den blott tredje medarbetaren i hela Flygvapnet som nu innehar graden sedan den infördes för cirka två år sedan.

– Det här är ett bevis på att man kan jobba med någonting länge, bli väldigt duktig på det och få erkännande för det. Det finns ett syfte och en glädje i att verkligen engagera sig i en befattning eller vad man nu gillar. Det är roligt eftersom det känns som att många i dag är mer ombytliga i sina karriärer. Sedan är det såklart även en tyngd på axlarna. Jag hoppas kunna visa att det var rätt att befordra mig och försöka hålla fanan högt, säger uppdragsspecialisten.

Av: Per Neckman-Åhlin

RESESÄKERHET I FOKUS FÖR FLYGVAPNET

När Flygvapnets personal reser utomlands ökar riskerna. Genom bättre planering, tydliga riktlinjer och nytt stöd från International SOS ska säkerheten stärkas, både före, under och efter tjänsteresan.

När medarbetare i Flygvapnet skickas utomlands ställs högre krav på förberedelser och stöd. För att minska sårbarheten satsar Flygstaben på ett mer strukturerat arbete kring resesäkerhet. Centralt i detta är ett avtal med International SOS, som ger personal med mil.se-adress tillgång till en digital portal och applikation med landsguider, medicinsk rådgivning och säkerhetsanalyser.

Utöver detta uppmanas resenärer att ta del av information från Kammarkollegiet och UD inför sina resor. Parallellt har Flygstaben tagit fram ett funktionsdirektiv för personlig säkerhet, som ska fungera som stöd vid planering och genomförande av utrikes tjänsteresor. Målet är att öka säkerhetsmedvetandet och skapa trygghet för den enskilde medarbetaren.

– Den personliga säkerheten är central. Med rätt förberedelser och tillgång till stöd kan vi minska riskerna och skapa större trygghet för vår personal, säger Tony Carlsson, chef för Personsäkerhetsdetaljen vid Flygstaben.

BIDRA TILL DEBATTEN?

Har du en åsikt, insikt eller erfarenhet du vill dela med dig av? Skriv en debattartikel till Flygvapennytt! Skicka din text till: flygvapennytt@mil.se

NYA CHEFER STÄRKER FLYGVAPNET OCH BIDRAGET TILL CAOC BODÖ

Flygvapnet genomför nu viktiga chefsbyten som stärker ledningsförmågan nationellt och markerar Sveriges långsiktiga åtagande i Natos uppbyggnad i Norden.

Jörgen Axelsson, i dag chef för Nordic Division, placeras vid CAOC Bodö från och med den 1 juni. Då tillträder han som Deputy Commander. Befattningen kommer att rotera mellan Sverige och Kanada, där Sverige är först ut. Vid tillträdet konstitueras Axelsson till brigadgeneral.

– Att få möjlighet att bidra till utvecklandet av CAOC Bodö och Nato känns inspirerande, viktigt och hedrande. Med hjälp av mina erfarenheter från den svenska försvarmakten och kunskap om våra unika kompetenser hoppas jag aktivt kunna delta i att stärka alliansen och kopplingen mot det nationella, säger Axelsson.

Robert Krznaric, idag operationschef i Flygvapnet, tillträder den 1 september som chef för Nordic Division och befordras i samband med detta till överste.

– Jag har haft förmånen att delta genom hela integrationsprocessen i NATO där vi har bidragit till att stärka den operativa förmågan inom alliansen. Jag känner en stor ödmjukhet i att nu kliva in i uppgiften att tillsammans med våra nordiska länder fortsatt fördjupa det nordiska samarbetet. I syfte att bli starkare, snabbare och mer slagkraftiga och därmed avskräcka fienden, säger Krznaric.

Bakgrunden till att Sverige stärker upp med personal är Natos och de nordiska ländernas gemensamma uppbyggnad av CAOC Bodö, där Sverige prioriterar ett tydligt deltagande.

– Det är av stor vikt att Sverige tidigt bidrar med både stabspersonal och erfarna chefer i uppbyggnaden av CAOC Bodö. Att Sverige redan nu bemannar ställföreträdande chefsbefattning är en tydlig signal, både internt och externt, om att vårt åtagande i Bodö är högt prioriterat och långsiktigt, säger flygvapenchef generalmajor Jonas Wikman.

Vem som blir Flygvapnets nya operationschef kommer att offentliggöras vid ett senare tillfälle.

JUBILEUMSBALEN

Flygvapenchefens vårbal – i år med 100 års tema och en hel del prominenta personer på gästlistan.

Flygvapenchefens vårbal intog enligt tradition Uppsala Slott lördagen den 18 april. Omkring 600 gäster samlades för bankett i stora rikssalen där de fick ta del av middag och underhållning ledd av toastmaster Stefan Klarquist och toastmadame Malin Håstedt. Musiken stod Flygvapnets musikkår för och det bjöds på sång från fälthör Sharon Dyll.

På plats fanns bland andra Kungaparet, ÖB Michael Claesson och fler av de högst uppsatta cheferna i Försvarsmakten och Landshövdingen blandat med personal från hela Flygvapnet.

Av: Petra Blomqvist

**FLYGVAPNET
FÖRSVARSMAKTEN**